

talaia

agrupació excursionista

VILARROVA I LA ORELLERA

REVISTA D'EXCURSIONISME

Núm. 290 - FEBRER 2007

HERBOLARI

L'ESPIGOL

Bio des de 1982

Herbes, dietètica, formatges i especialitats

GRAN ASSORTIT
DE PRODUCTES
ENERGÈTICS
PER A
ESPORTISTES

* * *

ESPECIALITZATS
EN PRODUCTES
ECOLÒGICS

Rambla de la Pau, 103 - Tel. i Fax 93 815 13 11 - 08800 Vilanova i la Geltrú - herbolarilespigol@gmail.com

TECNICS

INSTAL·LACIONS, S.C.C.L.

AIGUA

LLUM

GAS

CALEFACCIÓ

AIRE CONDICIONAT

REPARACIÓ D'ESCALFADORS

F
05

607 298 548 - 93 814 32 46

Picapedrers, 3 - 08800 Vilanova i la Geltrú

CENTRAL DE VIAJES, S.A.

GC-11-MD

**LA VOSTRA AGÈNCIA DE CONFIANÇA
US OFERIM TOT TIPUS DE SERVEIS I PRODUCTES
A MÉS DE LA VENDA DE BITLLETS D'AVIÓ I VAIXELL**

**OFERTES ESPECIALS PER ALS SOCIS DE L'AE TALAIA
CONSULTEU-NOS... US ESPEREM!**

C. Sant Gregori, 10 - 08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

Tel. 93 814 43 53 - Fax 93 814 28 07

Adreça electrònica: abaeza@centralvia.es

FER**PTICA**

Professionals de la visió i
l'audició

CENTRE AUDITIU AUTORITZAT

PHONAK Beltone

**AUDÍFONS: DIGITALS PROGRAMABLES, ANALÒGICS,
INVISIBLES, INTRA-AURICULARS O RETRO-AURICULARS**

C/ Josep Coroleu, 74
Tel. 93 815 74 72

Rambla Principal, 55
Tel. 93 814 38 62

08800 Vilanova i la Geltrú

Carrer Comerç, 4
Tel. 93 893 12 57
Fax 93 814 53 82
08800 Vilanova i la Geltrú
CIF G-58124702
http://www.aetalaia.cat
a/e: aetalaia@aetalaia.org

Adherida a:
Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana
d'Espeleologia
Federació Catalana
d'Esports d'Hivern
Federació Catalana de
Càmping i Caravàning

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

REVISTA D'EXCURSIONISME

NOVEMBRE DE 2006- FEBRER DE 2007 • Núm. 290

EDICIÓ
Agrupació Excursionista
Talaia

PRESIDENT
Salvador Belchi i Ibáñez

SECRETARI
Antoni Olivares i Sánchez

RESPONSABLE WEB
Carles Gómez i Borràs

CONSELL DE REDACCIÓ
Montserrat Alsina i Hipólito
Josep Blanes i Minguez
Salvador Butí i Papiol
Jaume Esteban i Tarrasón
Pere Fernández i Llambich
Blanca Forgas i Puigvert
Agustí Poch i Parés

IMPRESSIÓ
Gràfiques Llopart
C. Sant Antoni, 63
Sant Sadurní d'Noya
Tel. 93 891 03 12
DIPÒSIT LEGAL
B-24.619-90
PREU DE VENDA
3,31 euros
TIRATGE
600 exemplars

Foto portada: Carena de la Serrera (2912 m).

Fotografia: Carles Torras

Els articles publicats en aquesta revista expressen l'opinió dels autors i no reflecteixen necessàriament la de la Junta Directiva de l'Agrupació ni la del Consell de Redacció. En tot cas, l'A.E. Talaia donarà a conèixer el seu parer a través de les editorials o en articles o notes signades per la Junta.

Els articles que apareguin en aquesta revista podran ser reproduïts, total o parcialment, sempre que es mencioni el nom de l'autor o autors.

Normativa per publicar articles a la revista Talaia

Els socis, amics i col·laboradors que vulguin publicar articles en aquesta revista, caldrà que tinguin en compte les qüestions següents:

El tema de l'article cal que estigui relacionat amb les activitats pròpies de l'A.E. Talaia.

Els articles han de ser inèdits i escrits correctament en català, en suport magnètic (disquet PC) amb indicació del programa i versió. S'adjuntarà al disquet una còpia impresa en paper on s'indica el títol de l'article i el nom i cognoms (o pseudònim) de l'autor. En casos excepcionals, s'acceptaran articles escrits a màquina, en fulls DIN-A4 i a doble espai.

Els articles, amb les seves il·lustracions, no podran sobrepassar l'extensió màxima de 5 pàgines. El nombre màxim d'il·lustracions per article no serà superior a 10.

Les il·lustracions fotogràfiques (en paper o diapositiva) hauran de tenir una bona definició. Els peus de les il·lustracions i el nom de l'autor s'aniran escrivint en un full a part, precedits d'un número que es repetirà al darrere de la il·lustració corresponent.

Els articles s'hauran de lliurar al Consell de Redacció o a la Secretaria de l'entitat, com a molt a final del segon mes de cada trimestre: febrer, juny o novembre.

Qualsevol canvi en aquesta normativa s'haurà de negociar amb el Consell de Redacció de la revista.

En conveni amb:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social

AJUNTAMENT DE
VILANOVA I LA GELTRÚ

Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya

SUMARI

- 3 EDITORIAL
Consell de redacció
- 4 180 ANYS PENJATS D'UN
CABLE
Joan Toledano
- 6 CASTERET, UNA GRUTA
GLAÇADA
Antoni Ordovàs
- 9 CAMÍ LEBANIEGO
Carles Gómez
- 11 VIATGE A ISLÀNDIA
Josep Olivella
- 14 VIATGE A L'EDAT DE PEDRA
Margarida Paterna
- 16 JOAQUIM MIR I VILANOVA
Josep Maria Also
- 17 XIX CAMINADA POPULAR
Grup de Marxes
- 20 PIC DE LA SERRERA
Carles Torras
- 22 EL TURÓ DE L'HOMÉ
Miguel Àngel Martínez
- 24 CASTANESA
Miguel Bernadó
- 26 SERRA DEL PICANCEL
Joan Gasóliba
- 28 TOSSAL DEL GRILLÓ
Jordi Pans
- 30 RIERA DE GAIÀ-TARRAGONA
Josep Blanes
- 32 CAMBRILS - L'HOSPITALET
Montse Alsina
- 34 L'HOSPITALET - L'AMETLLA
Agustí Poch
- 36 L'AMETLLA - L'AMPOLLA
Josep Olivella
- 38 L'AMPOLLA - AMPOSTA
Jaume Esteban
- 40 EL BARGALLÓ
Vicens Carbonell
- 42 UN MITE CASTELLANO -
ARAGONÈS
Antoni Ferrer

editorial

Enguany s'ha celebrat una efemèride festiva d'una activitat de la nostra entitat. Si les coses haguessin anat de forma normal, aquest any 2007 s'hagués pogut celebrar plenament que la nostra Comparsa era la cinquantesima vegada que sortia pels carrers de la ciutat, per afegir-se al nostre Carnaval.

Els qui no coneguin el tarannà vilanoví, encara els deu sobtar aquesta participació d'una entitat excursionista en una festa tan disbauxada com es considera el curt període del regnat del Carnestoltes. Però la cosa ja ve de lluny, ja que la Talaia no va voler mantenir-se al marge de la recuperació de qualsevol manifestació popular i folklòrica que sorgí durant l'època després de la primera dècada de postguerra. Així, l'any 1958, poc més tard de la nostra fundació, amb el règim franquista en plena efervescència, la Talaia participava per primera vegada a les Comparses del que llavors es deien Fiestas de Invierno en comptes de dir-se Carnaval Vilanoví.

I així continuà amb els seus estira i arronsa de totes les activitats socials, fins que un fet de mal record vingué a trencar la nostra línia d'actuació. A les darreries de 1963, havent organitzat un festival de la nova Cançó Catalana al Teatre Bosc, i en no concedir-nos el permís governatiu, es va haver de suspendre, qüestió que motivà que el públic fes aldarulls de protesta davant els delegats d'Informació y Turismo, per la qual cosa la Talaia, subsidiàriament, resultà sancionada amb una multa de 10.000 pta, import que llavors era una xifra considerable per la migrada economia d'una entitat com la nostra.

A partir d'aquí, entre l'emprenyament i la manca de diners, el 1964 es decidí no participar a les Comparses. I el parèntesi durà tres anys fins que el 1967 es tornà a sortir, i així hem continuat amb força èxit fins enguany.

Cal aclarir a tothom que, en tot cas, l'any vinent sí que celebrarem que fa cinquanta anys que vàrem sortir per primer cop. Ara bé, si es compta per vegades sortides, enguany en realitat només en fa quaranta-set. Mentre, nosaltres continuarem compaginant la nostra inqüestionable i majoritària afecció a l'excursionisme i a la muntanya, alhora que també ens congratula poder participar en una festa tan vilanovina com les Comparses del Carnaval.

180 ANYS PENJATS D'UN CABLE

Durant uns anys vaig gaudir del plaer de les parets, compartint àmbit amb les aus, quelcom que se'm va trencar un catorze d'agost. Però un desig que es va transformar en projecte, i aquest en realitat, ens ha portat amb el Josep Planes, a vegades amb sa filla Eva i altres vegades amb sa cosina Isabel Romeu a acostar-nos a aquests espais verticals, a vegades més i altres menys, parets molt més equipades que una via d'escalada, que s'anomenen "VIES FERRADES".

Aquest és un capítol que forma part d'una petita història de com-

partir, conèixer i gaudir -a vegades a les fotos no ho sembla- una il·lusió que l'hem viscut i encara no s'ha acabat perquè hi ha tot un grapat de vies per trepar. Fent un recorregut per la majoria de les vies d'Andorra, hem descobert algun racó o altre pels quals val la pena fer l'escapada a aquest petit país pirenaic i animar-vos a experimentar aquest bell plaer d'estar de cara a la paret.

En Josep, com a creador de la idea, és el que ha projectat l'aspecte cronològic de les dificultats de les vies, de menys a més, respectant la paret i a la vegada amb

decisió de superar-se a un mateix, per passar allò que de vegades ens acoll...

La primera va ser la "Canal de Mora", una molt senzilla ruta equipada a la paret del Roc del Quer, a sobre de Canillo. Aquest és un decorat que dona i ha donat per equipar quatre vies entre elles la més dura, fins al moment, d'Andorra. Juliol de 2005 amb el Josep. Dificultat: A

La segona als Cortals d'Encamp, "Clots d'Aspra", senzilla via amb un bonic flanqueig per arribar a un pont, que en cas de no portar una

baga llarga per accedir-hi pots sortir per la segona opció que t'ofereix, seguint la mateixa paret fins al cim de la via. Juny de 2006 amb el Josep i l'Eva. Dificultat: 8-C (per l'accés al pont).

La tercera és un "divertiment", de nom "Tossal Gran d'Aixovall", cinc minuts d'aproximació, vint-i-cinc d'ascensió i deu de baixada amb un pas a la dreta que ja comença a

Via Canal del Grau, de cara al pont, i això és el més fàcil... Foto: Joan Toledano

posar a prova el sentit del buit. Aquesta s'ha fet dues vegades, la primera al juny de 2006 amb el Josep i l'Eva, i la segona amb el Josep i la Isabel durant el pont del Pilar. Dificultat: 6-B

La quarta, "Roc d'Esquers", ja és una llarga i a vegades misteriosa ruta per l'interior de la muntanya i amb un parell de "panxetes" que et portarà finalment a un pont "Tibetà". Juny de 2006 amb el Josep i l'Eva. Dificultat: 7-B

La cinquena, "Sant Vicenç d'Enclar", és la via fins ara amb paisatge més industrial, és una divertida i variada combinació de parets verticals amb passos que, flanquejant uns bonics boscos penjats, ens fa arribar a l'ermita de Sant Vicenç. Pont del Pilar de 2006 amb el Josep i la Isabel. Dificultat: 6-C

La sisena, "Roc del Quer", la via més llarga i potser la més bonica de tota Andorra si valorem com a punt culminat la travessia de la placa, a dos-cents metres per sobre la carretera del port de Canillo. Fins arribar-hi és una combinació de passejades per jardins inclinats i murs de fàcil circulació guanyant alçada perma-

Via del Roc del Quer, travessia de la placa. Foto: Joan Toledano

nentment fins a conquerir el mirador del Quer. És una ascensió de poc més d'una hora i mitja, per ser llarga no és monòtona i la profunda impressió per la travessia de la placa sempre val la pena fer-la. Pont del Pilar de 2006 amb el Josep i la Isabel. Dificultat: 9-D

La setena, "Canal del Grau", penso que és la més imaginativa de totes les d'Andorra, una bonica travessia per una estreta vira ens porta fins l'accés al primer pont penjat, seguit de tota una varietat

de passadissos que flanquegen les agulles de la cresta fins a travessar el pont Tibetà de sortida. 29 d'octubre de 2006 amb el Josep i la Isabel. Dificultat: 7-C

El títol d'aquest article fa referència a la suma d'edats dels components de la cordada que hem superat les vies de més dificultat, des dels seixanta-vuit anys del Josep fins a la Isabel, que té el 79,4% de l'edat de son cosí i jo, que estic pel mig, tot això sumen 180 anys; és una manera de fer un trencaclosques per posar de manifest que no hi ha límits quan el propòsit és ferm.

Des d'aquestes pàgines us animem, que tot o quasi tot es pot fer a la muntanya, però sempre és molt important que es vagi adequadament preparat i equipat.

Per a més informació entreu a <http://ferratas.barrancos.org/ferrand.htm>

Dificultat des de A = Fàcil fins a E = molt difícil.

Nota de l'1 al 10

Joan Toledano
Andorra,
estiu i tardor de 2006.

Mirador de la via Roc del Quer. Foto: Joan Toledano

CASTERET, UNA GRUTA GLAÇADA PER A RECORDAR

No fa pas gaire que un grup de components del G.E.T. (Grup Espeleològic Talaia), durant una sortida pel Pirineu aragonès, s'endinsaren en la Gruta Glaçada de Casteret. Aquesta nova generació, experts i decidits com són, han aconseguit, en el decurs d'anys de practicar, assolir importants cotes en l'exploració de sota terra.

La Gruta duu el nom del seu descobridor, el 1926, un dels capdavaners de l'espeleologia moderna, l'occità Norbert Casteret.

El grup format per Joan Rodríguez, Xavier Rossell, Eulogi López, Xavier Gallardo, Àngel Bosch i Antoni Ruiz realitzaren prospeccions pel laberíntic entrellat de gèlids passadissos on xiuxieja perseverant un tiratge tal-

Planell de Milaris (2400m), agost 1953. Foto: Antoni Ordovàs

ment glacial. Una gruta enclavada gairebé a 2.800 m altitud (localitzada diuen, en glaç, a més

altitud del món, en el cor d'uns cims que superen els 3.000 m).

Fent una xerrada entre col·legues hom ha pogut veure en les fotos recents i ha estat una sorpresa en comprovar que en la sala gran de l'entrada les formacions de gel que hi havia han desaparegut. S'han fos. I els comentaris provoquen revifalles d'antany, d'aquelles excursions pels Pirineus centrals. Assajaments inoblidables, d'alta volada, pels "passerells" que érem ...

El 1955 hom efectuà en solitari una "randonnée" sortint des de la vall d'Ordesa, tocant les clavilles de Cotatuero, el coll del Descargador i per una caòtica barrancada guanyava la Bretxa de Roland. Deuria passar molt a

Inauguració del refugi de Goriz, agost 1953. Foto: Antoni Ordovàs

prop de la cavitat mencionada de la qual tenia notícia, però no la vaig detectar. En realitat el propòsit d'aquella etapa era ascendir fins a la Bretxa que dona accés al circ de Gavarnie.

Sense mapes, i amb una certa reserva pel desconeixement de la zona, calia no excedir-se i tenir cura en el regress vers la base de la vall. En tot el dia no hi hagué contacte amb cap ànima vivent. Vull dir amb cap altre muntanyenc.

Diferent va ser l'any 1957. Aquell mes d'agost, una bona colla de socis i sòcies (14) de la jove Tallaia instal·là el campament a Ordesa, llavors tolerat en un prat limitat. En una de les sortides que

Sota les Torres de Marboré, agost de 1963. Foto: Antoni Ordovàs

sa, fúlgida malgrat la penombra, fent de pedestal. Estalactites de

Una meravella oculta en el si de la muntanya que feia fimbrar emocions.

Inici de la Vall d'Ordesa. Foto: Antoni Ordovàs

es van fer, com l'anterior resumida, però ara amb la troballa de la famosa gruta que ens deixà bocabadats. Una gran balma simulada aleshores per un talús de neu guardava l'espaiosa sala, el "vestíbul", que et descobria un interior d'extraordinària bellesa. La llum diürna discretament apaivagada t'anava mostrant de primer un sòl a pams enllotat pel desglaç estiuec; o rocalls amb fils d'aigua, i més cap endins el terra ja era gel pur amb alguna roca aflorant o bé cairells despresos d'algun angle o sostre.

finesa exquisida penjaven d'una volta perduda en la foscor o ran de parets brunyides com vidre.

En aquella època a casa nostra teníem molt poca informació. Segons referències posteriors, sobre dita portentosa caverna en un relat del seu descobridor ens revela un món d'excel·lents formacions de gel, fantàstiques, salts d'aigua immobilitzats, llòbregos passadissos, estructures de gel duríssimes, manifestacions que es perden en la cronologia de segles, de mil·lennis, composicions a considerar com a efectes de fossilització.

L'entrada a la gruta de Casteret. Foto: Anxiu GET

El fons era una visió insòlita. Una gegantina columna de gel en aliatge amb d'altres flautats; tubs d'orgue solemnes, d'arcà silenci, damunt d'una bombolla massis-

L'estiu del 1963 s'inaugurava el nou refugi de muntanya "Julián Delgado Úbeda", a Goriz, amb motiu del XXII Campament Internacional d'Alta Muntanya (organitzat per la F.E.M. Federación Española de Montañismo) essent-hi presents per l'Agrupació en Josep Torelló i un mateix.

Cert dia, recorrent el paratge advertírem que vora la Gruta de Casteret una parella de guàrdies fronterers eren a l'aguait. Amb pertinaça zel, llavors comentaren -"aquí dentro hay una pareja que han cruzado un paso ilegal de la frontera (la Bretxa) y se han de identificar"- . Propera hi havia plantada, en un replanet, una petita

tenda iglú. El noi i la noia eren uns experimentats espeleòlegs francesos.

Vaig tornar-hi un altre jorn, des del Pla de Millaris que és a tocar, en presenciar les evolucions d'uns avions del país veí fent maniobres de salvament amb el llançament d'uns paracaigudistes i també de fardells; era una participació en els actes del Campament. Tota una demostració sense comentaris, respecte aquesta pell de brau on mancaven les consecucions vitals....

Quatre anys més tard, un altre grup de socis i sòcies, des del càmping de Torla i partint de Goriz, s'atansà a la Gruta amb la recreació de poder admirar el que ha estat exposat. D'això fa 40 anys.

Cadascú des de la seva mesura pot arribar a percebre indrets, situacions, semblances. Perspectives que a voltes desapareixen, sense adonar-nos i, per tal fet, no es trobaran a faltar ... sense notar-ho s'esvaeixen factors, petits universos, com l'aprimorada gruta de cristall del qual tots plegats restarem un tros desheretats. Es presumeix que alguna cosa està canviant i el desglaç esmentat pot ser un símptoma. La pressura actual no sembla harmonitzar amb l'afany de les fades (valgui el mite) que amb sàvia paciència ordiren amb l'ajut del fred i l'aigua un prodigiós tresor.

Antoni Ordovàs

Interior de la gruta de Casteret. Foto: Anxlu GET

CAMÍ LEBANIEGO

DES DE SAN VICENTE DE LA BARQUERA AL MONESTIR DE SANTO TORIBIO DE LIÈBANA

Pròleg : El dia 20 de Juny del 2006, a les 13h30, iniciarem un viatge per autopista per arribar a San Vicente de la Barquera i poder començar, l'endemà, el Camí Lebaniego que durarà tres dies, des d'aquesta població fins al Monestir de Santo Toribio de Liébana, situat a pocs quilòmetres de Potes. És "Año Jubilar Lebaniego", i si passem la Porta del Perdó quedarem més nets que una patena, quasi tant com l'estatut !

Etapa n. 1 - **SAN VICENTE DE LA BARQUERA A SOBRELAPEÑA**

Data : 21-10-2006

Sortim de l'alberg a les 8h30 i, després de caminar una estona pels carrers de San Vicente, trobem els senyals del Camí del Nord que fins a Hortigal coincideixen amb el Camí Lebaniego,

ja que és el mateix itinerari. A les afores de San Vicente podem contemplar una bona panoràmica de la seva ria. Caminem per una carretera local fins a trobar el poble de La Acebosa (2,5 km), després de creuar un pont de ferrocarril. Passat aquest poble el camí es fa pujador, trobem un cementiri i en pocs quilòmetres arribem a Hortigal (5,3 km) i aquí sí que se separen el Camí del Nord i el Camí Lebaniego. Seguim, el temps és bo i en el nostre entorn el verd és el color dominant; aviat trobem el poble de Gandarilla (7,7 km), lloc on comença el Collado de Bielva. En lloc d'anar per la carretera que marca el camí oficial, agafem una alternativa més agradable, pugem per una pista en una zona de prats i boscos d'eucaliptus, d'on finalment fem cap a la dita car-

retera ja pràcticament dalt del coll. En aquest punt podem gaudir d'unes panoràmiques impressionants de tota la vall per on hem pujat. Seguim el camí, aquesta vegada per la carretera en una forta baixada, per arribar finalment al poble de Bielva (13,9 km). Travessem el poble i continuem el camí tot creuant el riu Nansa, que dóna nom a la vall. Al cap d'una estona, arribem a la carretera, trobem l'ajuntament, nou de trinxera, i el poble de Cades (15,1 km) i ens hi quedem a dinar. Després, abans de continuar el camí, volem visitar una antiga ferreria, però la trobem tancada. Seguim per la carretera, trobem un nucli de cases, es tracta de Venta de Fresnedo (20,2 km), un parell de cabres suposadament salvatges i finalment, ja fent-se de nit, arribem al final d'etapa a Sobrelapeña (23,5 km). Encara hem de fer un quilòmetre més per arribar a Quintanilla de Lamasón, on tenim reservat l'hostal per a sopar i dormir. **Hem fet 24,5 km i en portem 24,5**

Etapa n. 2 - **SOBRELAPEÑA A POTES**

Data : 22- 10- 2006

Comencem a caminar a les 8h, encara és de nit, fa fresca i no tem un temps insegur, davant nostre tenim quatre peregrins, arribem a Sobrelapeña i seguim per la carretera fins entrar a Lafuente (2,2 km), ens fem unes fotos a l'església romànica de Santa Juliana (segle XII). Ara ens toca pujar el primer port dels tres que hi ha

Cabres acostumades a veure peregrins. Foto: Carles Gómez

a l'etapa, es tracta del Collado de Hoz, tenim l'alternativa de seguir un PR o el camí oficial, ens aconsellen seguir aquest darrer, tota vegada que el temps és insegur; així doncs, comencem a pujar fins a trobar el poble enlairat de Burió (3,8 km), el trajecte i llavors la pujada encara es fa més dura, és un camí de ciment que acaba finalment a la carretera ja pràcticament a dalt del Collado de Hoz (658 m). Des d'aquest punt podem admirar una fantàstica panoràmica de tot l'entorn i dels Picos de Europa, on de tant en tant, si els núvols ho permeten, treu el cap el famós Naranco de Bulnes. Abans de continuar decidim esmorzar, bufa el vent i aviat comença a ploure bastant fort. Ara baixem per un camí força agradable que ens porta a Cicera (8,3 km) on ja dins el poble entrem en un bar a descansar una estona. Ens expliquen que davant d'un temps tan poc fiable per pujar el Collado de Arcedon (970 m) hi ha l'alternativa de baixar a trobar la carretera que va a Potes pel Desfiladero de la Hermida. Tenim motius de pes per arribar avui a Potes i el temps ens ajuda a prendre la decisió, així doncs, canviem d'itinerari i comencem a baixar el Congost del riu Cicera per un camí molt agradable, fins que trobem la dita carretera. La seguim, el transit és molt intens i perillós, arribem a Lebeña (14,9 km), on hi ha la bonica església mossàrab de Santa Maria, preromànica del segle IX, malauradament no la podem visitar. Continuem per la carretera fins que trobem el poble de Castro Cillorigo (18,7 km) on creuem un pont sobre el riu Deva, trajecte el poble i agafem el PR S-4, sender que ens portarà primer a Tama (21,3 km) i després a Potes, tot seguint el riu Deva. Plovent arribem a Tama on ens quedarem a dinar, avui és diumenge, comencem a menjar a les 4 de la tarda. Seguim el camí i aviat entrem a Potes (24,6

Vista del Monestir de Sant Toribí. Foto: Carles Gómez

km) on en unes oficines d'atenció al peregrí ens regalen un braçalet i un diploma "Crucero Cultural" (?) ja que és Año Jubilar Lebaniego. Ens instal·lem a l'alberg i el compartim amb una parella jove de Quebec. Finalment podem veure el partit de futbol, que no ens volíem perdre de cap manera, el Madrid - Barça, però ... deixem-ho! **Hem fet 24,6 km i en portem 49,1**

Etapla n. 3 - POTES - MONESTIR DE SANTO TORIBIO DE LIÈBANA

Data : 23- 10- 2006

Sortim de l'alberg i ens trobem amb un dia molt agradable, a Potes hi ha mercat, molt important pels productes autòctons que s'hi porta, però nosaltres no ens hi podem quedar, fem un bon esmorzar i comencem a caminar cap al monestir, arribem a una cruïlla de carreteres on ens fem unes fotos amb un peregrí de bronze i agafem la carretera, molt pujadora, que ens porta cap al monestir, gaudim de les panoràmiques dels Picos de Europa i la vall de Liébana. Arribem al monestir, però un cap de núvol ens fa treure els

paraigües, segellem les credencials i ens donen una "Compostella Lebaniega" sense nom ni data, d'una forma molt informal. Ara ens toca passar la Porta del Perdó que ens deixarà totalment nets de culpa, fem cua amb una gentada d'autocar vinguts de diferents llocs. Els frares que organitzen el sidral tenen paraules per a tota aquesta gent menys per als autèntics peregrins, nosaltres; cal dir que a Santiago ho tenen millor organitzat. Una vegada nets d'ànima assistim a la missa i després acabem de visitar el monestir. Aquest monestir és un dels més antics de la regió, d'arquitectura romànica, gòtica i barroca, construït des del segle VIII. S'hi conserva el "Lignum Crucis", estella de fusta de la creu de Crist. El Beat de Liébana ha estat uns dels personatges importants en la història del monestir, la seva obra més coneguda és "Comentarios al Apocalipsis, el Apologético i el Himno a Santiago, anomenat "O Dei Verbum". La mader, la mader, la mader... **Hem fet 2,9 km i en portem 52**

Carles Gómez

VIATGE A ISLÀNDIA

PAÍS VERD D'AIGUA, GEL I VOLCANS

El viatge que vàrem fer a Islàndia fou a l'estiu del 2004, entre juliol i agost; ens vàrem perdre la Festa Major de Vilanova, però ens valgué la pena. Hi vàrem anar per diferents motius: el gust pels viatges, conèixer noves gents i cultures, per l'experiència d'intercanvi que ens motivava i finalment per la vessant naturalística i en concret pels paisatges volcànics que esperàvem veure-hi. Creiem ara que tots els objectius foren assolits i amb escreix.

Des de l'avió el primer que ens va sorprendre fou que, sobre les 11 del vespre i amb núvols, encara hi hagués llum de dia. La segona "cosa" fou la plana pel·lada i d'un color marronós fosc que no era massa bonica i no semblava un presagi dels bons paisatges

que després veuríem. No saltres ens vam instal·lar a Reykjavik, la capital, en una casa en intercanvi, una experiència que podem recomanar, molt positiva. Des de la ciutat fèiem sortides a diverses parts de l'illa.

L'illa és més gran que els nostres Països Catalans (69 031 km²) i que Portugal amb les seves illes (91 631 km²), la seva superfície és de 102 829 km². Això ens va condicionar les visites, que van ser principalment a la part sud, i menys a la nord. L'illa és arrodonida i la majoria de població viu a la costa, l'interior és quasi erm; no el vam visitar ja que es necessitaven vehicles especials. Les carreteres eren pistes de terra o camins fins i tot a zones de costa. Vàrem poder fer una volta -en

tres dies- a l'illa i veure alguns dels llocs emblemàtics.

La gent treballa, ens va semblar, en pesca, aqüicultura i en ramaderia -xaix i cavalls-. Hi comença haver la introducció de l'agricultura d'hivernacle tal com vam poder veure. El turisme és important però encara no desenvolupat com als nostres territoris; recorda els anys 60 aquí, però millor quant a ordre i netedat. Del menjar en destaquem el peix sec, que es menja d'aperitiu; el salmó fresc; el xai per fer a la brasa, molt bo ja que prèviament el marinen; el tauró fermentat, immenjable pel seu gust agre i quasi pudent -ells consideren que ets un bon viking si en menges més d'una vegada- i finalment una espècie de iogurt que era molt bo, no recordem el nom.

Els preus, molt cars. Quasi bé el doble d'aquí. Cal remarcar que les begudes alcohòliques són estanques, els bars no en venen o són bars amb permís especial per a alcohol. Els establiments per comprar cerveses, vi o cava són, per tant, especials i de l'estat. A Islàndia, sembla, hi hagué llei seca i l'alcohol no es venia enlloc fins els anys 1970. Malgrat la prohibició es fabricava casolana-ment un aiguardent que encara es ven i es coneix com "l'aigua negra"; el gust es similar a "l'orujo" gallec.

Dels paisatges hem de destacar: les roques volcàniques en totes

Salt de Gullfoss. Foto: Josep Olivella

Salt de Godafoss. Foto: Josep Olivella

les seves formes possibles, les columnes basàltiques que trobàvem pertot, amb l'anomenat malpaís o roques "recargolades" cobertes o no de molses i líquens; els "trolls", que són muntanyetes rocalloses en forma cònica, d'origen volcànic i de poca alçada, 50-70 cm. Els trolls són personatges mítics que t'has de creure per força, ja que te'ls trobes a tot arreu. Segons la llegenda, han quedat petrificats en sortir de l'interior del subsòl -on viuen- en tocar-los la llum del sol. Molts d'ells, les muntanyetes, són fets pels islandesos.

Els salts d'aigua són molt abundants i la majoria magnífics. Malgrat tot n'hem de destacar tres: els de Godafoss i Detifoss al nord, que provenen de la fusió de la glacera de Vatnajökull. La primera vol dir el salt dels déus (?), té forma de ferradura, és prop de la ciutat d'Ákureyri; la de Detifoss fa un canyó important i la trobem al mig d'un Parc Nacional molt gran, que ens sorprengué per ser desèrtic de vegetació i població al seus voltants, i finalment el salt de Gulfoss a l'oest de l'illa, també prové de la fusió d'una glacera però és d'una glacera més petita. Aquest salt d'aigua va estar en

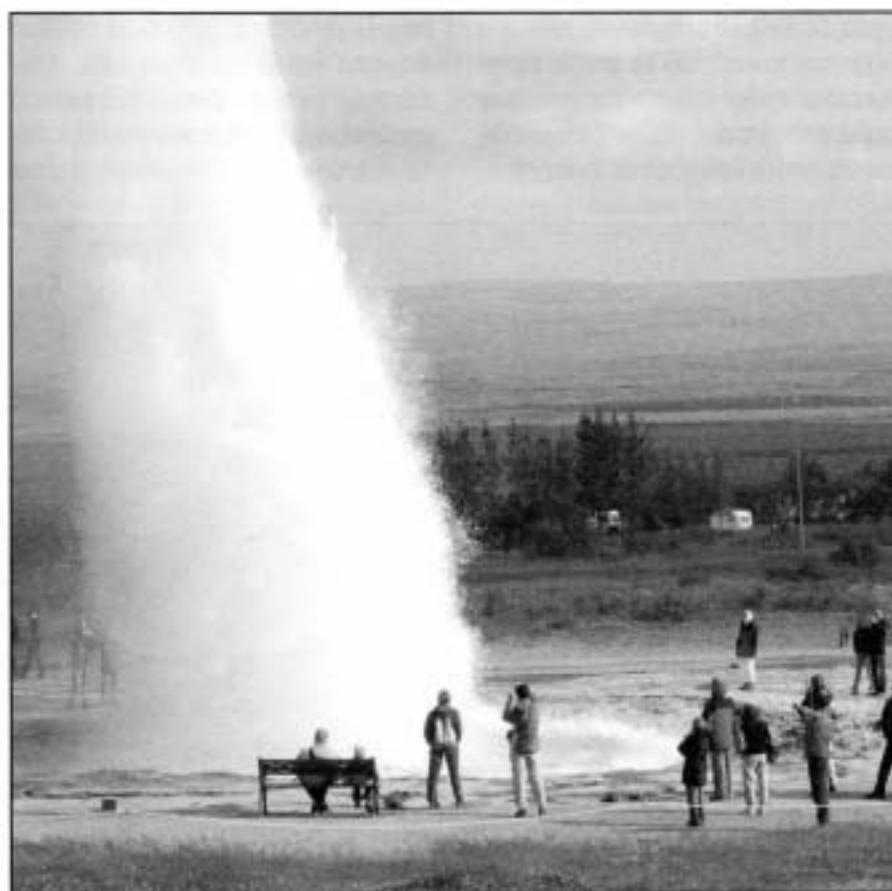
perill de desaparèixer ja que volien construir-hi una pressa per fer electricitat. Hi ha el monument que recorda la dona que lluità per salvar-lo. Té dos salts i també fa un gorg important a la seva sortida.

Tot i la bellesa del paisatge, el més

sorprenent és la quantitat de gel i els rius de gel que vénen de les glaceres. Nosaltres només ho veíem des de les voreres, no vam entrar al seu interior, i ho vèiem enorme! La glacera principal és la de Vatnajökull amb una superfície similar a la de la província de Barcelona, és la més gran d'Europa (si Islàndia es considera europea). A la tardor del mateix any 2004 va tornar a entrar en activitat un dels volcans que hi ha al seu interior i que ja havia donat algun ensurt a la població malgrat que és molt escassa en aquesta zona.

En un dels extrems de l'anterior glacera hi ha el Parc Nacional de Skaftafell, on les roques volcàniques, els rius i les llengües de glaç hi conflueixen i crea un territori únic, on només acostar-s'hi hom veu uns paisatges molt enormes i bells.

Els fiords no són tan abruptes com els de Noruega (si fem cas de les fotografies). Són més

Un espectacular geiser. Foto: Josep Olivella

Salt de Detifoss. Foto: Josep Olivella

oberts, més plans, malgrat tot el fiord d'Akureyri ens va agradar molt pel contrast de colors blaus, verds i blancs. Akureyri és la segona ciutat d'Islàndia, és plana, neta i bonica. Hi ha un barri enlaira on hi ha l'església principal que és de construcció moderna i recorda l'estil alemany dels anys 40. Com totes les poblacions importants d'Islàndia, és una ciutat petita d'uns 15.000 habitants, amb el seu aeroport local. D'internacional només hi ha el de Reykjavik.

Cal remarcar que Islàndia és important geològicament perquè té una estructura muntanyosa que es coneix com Dorsal Oceànica la qual es troba al mig de l'Atlàntic i en aparèixer aquí, esdevé l'illa.

Al mig de la dorsal hi ha una depressió esquerdada, per on s'introdueixen les laves que van for-

mant estructures volcàniques. És el lloc de creixement dels continents i s'anomena "rift". Les laves (o magmes) són empentades per corrents interns de la Terra, de materials (roques) molt calents i viscosos, però imparables; són els corrents de convecció que serveixen de motor del moviment dels continents. Actualment aquesta és la millor explicació de com funciona la Terra, del seu dinamisme.

Així doncs, ens trobem a la frontera dels continents, o millor encara de les plaques, americana i europea. Aquí les plaques creixen a una velocitat mitjana d'uns 2 cm l'any, això vol dir que quan hi ha una explosió volcànica creixen molt i després durant molt de temps queda aturat el moviment. La dorsal és a tot l'Atlàntic, quasi del pol nord fins al sud de l'Àfrica, i continua.

Una part d'aquesta estructura la varem poder veure al parc de Thingvellir i varem passejar entre les esquerdes d'Amèrica i Europa. Aquest parc per als islandesos és molt important perquè allí s'hi féu el primer parlament d'Islàndia sobre l'any 900.

Com a cloenda d'aquest escrit, ens cal recordar detalls agradables: l'un, la gran quantitat d'ocells que vèiem i també de xais i cavalls; l'intent no massa reeixit de veure balenes, la curiositat del volcà Snafellsness, el de Juli Verne, el de l'entrada al "Viatge a l'Interior de la Terra", el de l'amabilitat de la gent i de la confiança de tothom amb tothom.

**Família Olivella i Comas
Vilanova i la Geltrú,
gener del 2007**

VIATGE A L'EDAT DE PEDRA

PAPUA - INDONÈSIA
ILLA DE IRIAN JAYA (NOVA GUINEA)
LA VALL DEL BALÍEM

Setembre de 2004. Feia 66 anys que havien descobert les tribus dels Danis, els Yalis i els Lanis, habitants de la vall del riu Balíem. Un territori de valls abruptes i selvàtiques sota unes muntanyes que superen els 4.000 m. Durant tot l'any aquests paratges estan pràcticament coberts de núvols, raó per la qual van viure aïllats. No

coneixien el metall, vivien a l'edat de pedra.

En ser descoberts, una allau de salvadors els caigué a sobre. Uns per espolar-ne les riqueses. Hi ha tribus que van ser escombrades literalment de les seves terres. Actualment els exploten les mines d'or que hi van trobar. Els altres,

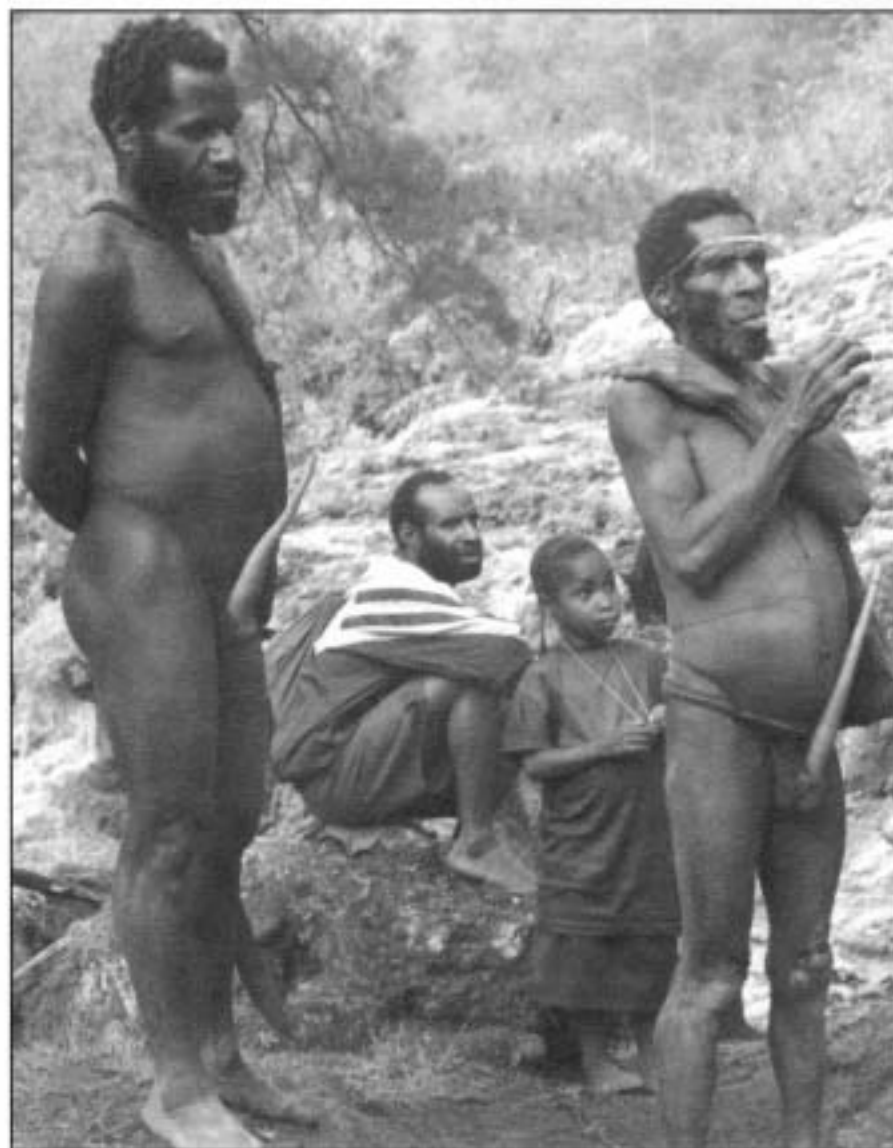
per salvar les seves ànimes, han construït esglésies i els han fet cobrir el cos amb roba. Encara avui, alguns d'ells porten la seva vestimenta original, els homes una carabassa al penis anomenada orin o coteca, les dones un davantal i una bossa penjada al cap.

Abans de ser minvats per les persecucions i les malalties, sovint hi havia rivalitats tribals. Si no eren molt greus es podien resoldre pagant amb porcs. El porc és un valor molt important, la quantitat de porcs que posseeixen determina l'estatus dels individus. Les desavinences més grans es resolien amb una guerra. Encara que no sempre la guerra ha estat conseqüència d'un conflicte, a vegades, era una mena de joc. Aquestes acabaven quan un guerriller queia ferit o mort, llavors, uns celebraven el funeral i els altres la victòria.

Habitualment i bàsicament s'alimenten de moniatos i altres vegetals al caliu. Mengen carn de porc en ocasions molt especials, pot ser un funeral, un casament o un fet que cal destacar.

Tenen una mitjana de vida de 60 anys. En les condicions que viuen es considera molt alta, potser perquè crien els fills fins als 5 anys, edat en què els nens passen a viure a la cabana del pare. Són polígams però han de poder pagar i mantenir la nova muller.

Fins ara no tenen cap conflicte per la terra. Quan aquesta queda

Homes Danis. Foto: Margarida Paterna

erma els homes s'ocupen de desbrossar i preparar-ne un altre tros. Les dones són les que cultiven el camp.

Érem un grup de 10 turistes i un acompanyant. Anàvem amb un guia i 20 portadors nadius. Es tractava de fer un trekking de 8 dies travessant poblats i endinsant-nos a la selva. Descansàvem en cabanes, una ocasió única per conèixer amb aquesta cultura ancestral.

Per anar d'un poblat a l'altre caminàvem entre 6 i 9 hores. Cada dia plovia i els corriols de forta pujada i baixada estaven fangosos. Els nadius anaven descalços, els seus peus s'adherien amb seguretat i frenaven les nostres inevitables rrelliscades. Els nostres acompanyants eren Danis. Pels corriols ens creuàvem amb Yalis, es diferenciaven per ser d'estatura molt més baixa que els Danis, venien de les profunditats de la selva. Poden estar més d'una setmana caminant per visitar parents o intercanviar quelcom. Tots ells porten l'arc i les fletxes sempre penjant pel que puguin caçar. Les dones sempre porten la bossa penjada al cap.

Els nostres acompanyants canten quan s'acosten, marxen, visiten o creuen un poblat. Als vespres, després de sopar, les vetllades vora el foc eren musicals. Van ser molt acollidors i afables amb nosaltres.

El setè dia, al poblat de Kilise ens van escenificar una guerra. Després van coure un porc i moniatos al caliu. El procés de sacrificar, preparar i coure el porc i també el repartiment del menjar, es fa amb un estricte protocol. Nosaltres el seguïrem atentament.

El vuitè dia. En tres hores tornem a Wamena, la capital moderna de la vall, on les cultures es barregen i inexorablement una es va menjant l'altra.

Margarida Paterna

Socarimant al porc al poblat de Kilise. Foto: Margarida Paterna

Danis lluint les millors gales. Foto: Margarida Paterna

Coent el porc i els moniatos al caliu al poblat de Kilise. Foto: M. Paterna

JOAQUIM MIR I VILANOVA

El divendres 19 de gener es va parlar sobre l'etapa vilanovina de Joaquim Mir. En primer lloc es va fer un breu repàs dels aspectes biogràfics del pintor. Joaquim Mir Trinxet va néixer a Barcelona el 1873. Tingué com a mestres el pintor Lluís Graner i més tard Antoni Caba, però on veritablement es formà fou pintant a l'aire lliure amb altres companys de l'Escola de Belles Arts, com Ricard Canals, Isidre Nonell, Ramon Pichot, Adrià Gual i Juli Vallmitjana. Aquest grup de pintors fou anomenat "colla del safrà" o "colla de Sant Martí de Provençals" per ser un dels llocs on solien anar a pintar. Després d'una breu estada a Madrid el 1895 i una exposició a "Els Quatre Gats", se'n va a Mallorca el 1899, on iniciarà una de les etapes artístiques més importants que durarà fins el 1904. Després d'una estada al Psiquiàtric de

Les Casernes. Obra pictòrica de Joaquim Mir

Reus i del 1906 fins el 1912 viurà al Camp de Tarragona on farà l'altra gran etapa pictòrica. El 1921 es casà amb la vilanovina Maria Estalella i a l'any següent fixà la seva residència a Vilanova i la Geltrú on viurà fins l'any de la seva

mort el 1940. Fou en l'etapa de Vilanova on Mir rebé els màxims guardons oficials, com la medalla d'Honor de l'exposició nacional de Madrid el 1930.

Es van mostrar els diferents aspectes de la producció d'en Mir, marines, jardí de casa seva, paisatge urbà, rogalia de Vilanova i comarca, destacant els aspectes formals i estructurals de les composicions i les diferències estilístiques entre les diferents etapes d'en Mir. Es va agrair també les facilitats donades pel Museu Víctor Balaguer, ja que bona part de les imatges utilitzades en la projecció pogueren ser pressades de l'exposició temporal dedicada al pintor i que es celebra a l'esmentada institució.

Josep Maria Also

El marina. Can Coll. Obra pictòrica de Joaquim Mir

XIX CAMINADA POPULAR

DE VILANOVA I LA GELTRÚ

El dia 28 de gener es va celebrar l'anyal cita de la Caminada Popular. Els dies hivernals són ideals per moure's per aquest territori. El llevar-se en un diumenge una mica més d'hora pot suposar un irrellevant sacrifici que serà excedit per la compensació d'una trobada col·lectiva fent front a la frescor del moment.

Enguany el rumb a seguir variava en paisatge i longitud respecte a l'any anterior. La nostra àrea circumdant té els seus avantatges i també els seus inconvenients; la bonança ambiental o la neguitosa franja urbanitzada, cimentada o massa coneguda ans no s'hagi creuat la barrera de l'Autopista C-32 des d'on, a l'altra banda, gairebé ja es pot connectar amb els relleus més suaus de la nostra

La sortida davant del local social. Foto: Josep Blanes

muntanya, "muntanya". D'un any per l'altre cal destriar algun sec-

tor "verge", intent força difícil... Si bé els horitzons són molt coneguts queda el repte de cercar alguna nova "via" per atansar-nos-hi.

La Marxa per Descripció sempre té la llibertat d'expandir-se per altres contrades. La Caminada queda constrenyida a les rodalies del nostre municipi o dels veïns.

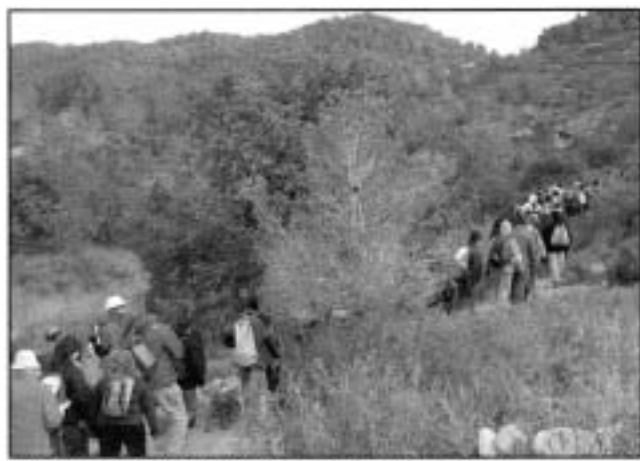
A dos quarts de nou tocats sortia la Caminada com ja és habitual des de l'estatge social de la Talaia pel carrer del Comerç, tirant per la Plaça Pau Casals, carrer de les Premses, Torre de la Immortalitat, just a la Ronda Ibèrica (pas vigilat per la Guàrdia Urbana), camí del mas de l'Artis... Es creuava pel túnel de l'Autopista C-32, i tot seguit el maset d'en Safont...

Caminant a l'ombra dels Josepets. Foto: Agustí Poch

La torre d'en Garrell. Foto: Agustí Poch

Pujant cap al Punt de Mitjotes. Foto: Josep Blanes

Esmorzant al Punt de Mitjotes. Foto: Josep Blanes

Al recer de les Bessones. Foto: Josep Blanes

Les Bessones altre cop solitàries. Foto: Agustí Poch

Baixant cap a la plana. Foto: Agustí Poch

Camí del mas Torrat; al fons, la Talaia. Foto: Josep Blanes

Panoràmica del mas Roig i la Talaia. Foto: Josep Blanes

Travessant la ronda Ibèrica. Foto: Agustí Pach

Seguint per la riba dreta del Torrent de la Pastera i a les envistes del mas de l'Artís, en un revolt del camí, on creix una figuera, aquí es deixava l'ample caminal que du al mas esmentat i, llavors, adreçant-se per l'esquerra es penetrava en un bosquet força espès. Un corriollet "feréstec" i costerut s'enfilava pel mig d'una ufanosa vegetació peculiar d'aquí el Garraf. Era una pujada no massa perllongada fins a guanyar la carena (224 m) tanmateix tupida de pins i sotabosc. Un gran arbre que ja era sec, una recent ventada l'havia aterrat. En aquest indret, conegut com el Punt de Mitjotes, es troba una barraca (mulassa), una construcció de pedra seca, dita bessona per les dues obertures de què disposa (restaurada de fa uns anys per un grup de socis de l'Agrupació). El lloc posseeix el seu atractiu, ja sigui per la seva situació i recolliment. Aquí es va fer una parada de mitja hora per esmorzar. En prosseguir la Caminada es travessava el bosquet fins l'àmplia pista de terra (excessiva) oberta fa un parell d'anys que anul·là el senderó existent escortat d'arboços i bargallons.

En franca davallada s'arribà al mas Torrat i la ruta continuava pel

camí del mas Roig, es vorejava el camp de golf fins al peu de la Talaia. Aquí es podia comprovar que la pista de terra que fa cap a la torre elèctrica, a més, ha estat cimentada!!! Després es passava pel Portal d'en Roc, pont sobre l'Autopista C-32 (pel voltant hi ha mostres d'andròmines casolanes, vessaments d'una societat ¿folgada? o manca de civilitat)... Ara ja sempre de cara a la ciutat, encara calia travessar la urbanització del Pas del Bou, torrent de Ramusa, carretera de la

Plana, les factories de l'antiga FISA i la Pirelli (la Plana), urbanització mas Xicarró, torrent de la Pastera, ca l'Alsina, els Esbarjos, Cap de Creu, carrer del Comerç, on ja hi havia preparat un refrigeri per als caminadors. Era un quart i mig de dues de la tarda i s'havia arribat, doncs, amb 20 minuts d'antelació sobre l'horari previst. Un recorregut de 13.980 metres. Un matí amb el cel enteranyinat, en principi, i amb ullades de sol entebèit cap al migdia. La concurrència inscrita sumava 217 ciutadans-es, participants, grups familiars, d'amics, de totes les edats, bé ratllant els 80 i també dues joves mares excursionistes avesades que duïen uns nadons de mesos, ben embolcallats i protegits, de segur la seva primera sortida a la muntanya.

En anteriors Caminades el nombre de concurrents havia pujat a quatre-cents i algun cop superaven els cinc-cents. La climatologia pot tenir a voltes efectes de restricció: o potser no hi hagi hagut una divulgació suficientment eficient. De tota manera el paisatge sempre hi serà present per gaudir d'una natura compartida.

Grup de Marxes

Recuperant forces amb l'aperitiu de l'arribada. Foto:

PIC DE LA SERRERA (2.912m)

21 i 22 d'octubre de 2006

Participants: Mre José Escuer, Miguel Àngel Martínez, Jordi Martí, Arcadi Pejuan i Carles Torras.

La primera sortida de muntanya de la temporada 2006 – 2007 es va fer al nostre país veí: Andorra. Les fantàstiques muntanyes i valls andorranes queden molt sovint oblidades pel brogit de la capital i les seves botigues i pels remuntadors de les pistes d'esquí que tantíssima gent atreuen cap a Andorra. Aprofitant que no era temporada d'esquí, vam decidir, doncs, organitzar-hi una sortida. El pic de la Serrera és un dels grans cims andorrans i té una magnífica vista panoràmica de les muntanyes del país dels Pirineus i de la cara est de la Pica d'Estats. L'ascensió es va fer per la vall de Sorteny i tenia uns 900 m de desnivell acumulat.

Pujant al coll de Meners. Foto: Carles Torras

Dissabte 21 d'octubre, cinc intrèpids talaiecs vam sortir de Vilanova a les 14 h, havent dinat, i 3 hores i mitja després deixàvem el cotxe a l'aparcament de Sorteny a 1.721m. El refugi lliure de

Sorteny es troba a 1.969 m i per arribar-hi cal circular per una pista forestal que no sempre està oberta. Nosaltres vam pujar-hi caminant, seguint la pista parcialment.

Carenant des del coll de Meners fins la Serrera. Foto: Carles Torras

El refugi estava pràcticament ple, hi havia un grup de muntanyencs de Sant Cugat de 15 persones i 5 personatges més que ens van donar la tarda i la nit. Malauradament a la muntanya també ha arribat la mala educació i l'incivisme que està tant a l'ordre del dia a les nostres ciutats i pobles. De fet aquests individus van decidir muntar-se una festa en un lloc econòmic i cap millor que una casa enmig de la muntanya, on no hi ha problema per fer soroll, i a més gratuïta.

Quan vam arribar al refugi una de les dues taules estava ocupada

Panoràmica des del cim. Foto: Carles Torras

per la gran quantitat de beguda d'aquesta gent i el menjar. No van ni "adonar-se" que les vint persones restants hàviem de compartir l'altra taula on ni amb molta bona voluntat hi cabíem tots. Així que vam haver de fer dos torns per sopar ja que els de l'altra taula no eren ni capaços de compartir-ne una part. Com que nosaltres hàviem dinat aviat vam sopar en el primer torn. A les 22h vam decidir que ens estiràvem a les lliteres, situades davant mateix de les taules, on el grup de personatges començaven a preparar el foc per fer la carn a la brasa.

La nit es presentava molt llarga perquè en cap moment van baixar ni una mica el volum de la veu i a més fins i tot fumaven allà mateix (no hi ha res pitjor per un no fumador com jo que hagi de respirar el fum del tabac a l'habitació on dorm). Afortunadament els taps van fer el seu servei i miraculosament ens vam adormir, perquè si no la caminada del dia següent hagués estat massa dura.

Diurne ens vam llevar a dos quarts de set, evidentment érem els primers a aixecar-nos i vista la bona educació demostrada el

vespre anterior no vam vigilar especialment a no fer soroll. A tres quarts de vuit vam començar a caminar, estava emboirat i no es veien els cims. El dia era fred i ventós. A una distància prudencial del refugi, vam amagar tot allò que no necessitàvem per pujar (sacs, malfega,...), perquè volíem conservar les nostres coses i si les deixàvem al refugi haguessin desaparegut.

A un ritme tranquil i amb alguna petita parada vam arribar al cim a les 11h, poc més de 3h després de sortir del refugi. Des del coll

de Meners fins al cim la pujada per la carena era força accentuada i a més el fort vent gairebé se'ns emportava. La vista des del cim és molt bonica i vam estar-nos-hi uns 30 minuts, mig refugiats per una zona de bivac. Tot i ser tardor avançada i estar a 2.900 m no hi havia gairebé neu, només una mica a les parts nord més obagues.

La baixada la vam fer tranquil·lament i parant de tant en tant. En passar pel refugi ja no hi quedava ningú i segur

que el pastor s'havia dedicat a netejar-ho tot perquè dubto molt que el grupet de "fiesteros" ho haguessin recollit tot. A un quart de tres vàrem arribar sense fer massa cua. Vam dinar a la Seu i a les 20h arribàrem a Vilanova, contents per haver gaudit d'una excel·lent jornada muntanyenca i amb el regust amarg de la mala companyia del refugi que potser ens farà dubtar de tornar a segons quins refugis lliures que tinguin un accés massa proper amb cotxe.

Carles Torras

Al cim de la Serrera. Foto: Carles Torras

EL TURÓ DE L'HOME, PASSANT PELS CASTELLETES I LES AGUDES

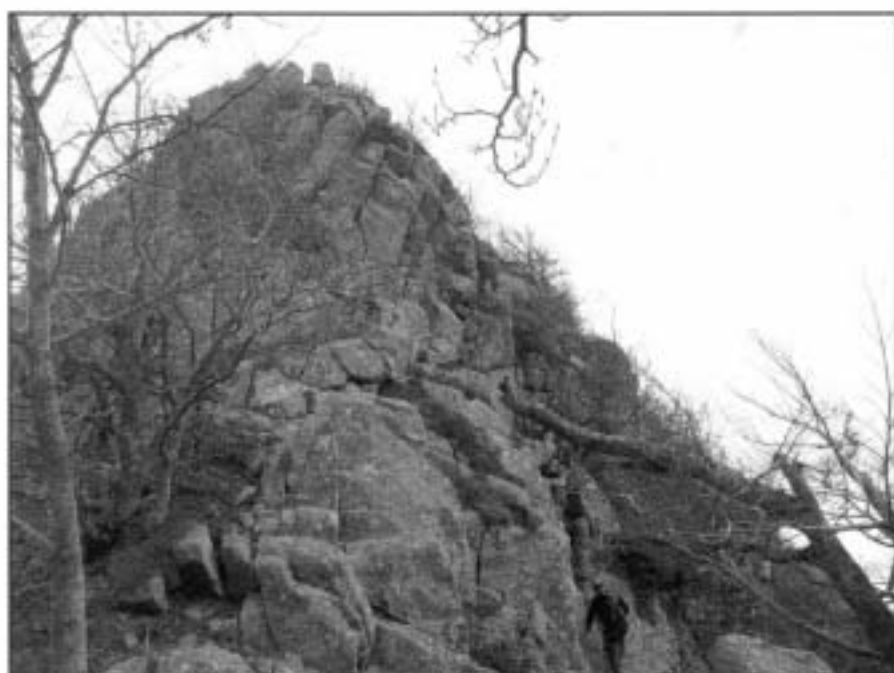
Tipus de sortida: Dificultat mitjana

Dia 12 de novembre 2006

Les condicions climatològiques van impedir realitzar aquesta sortida l'any 2005, així que, després d'un any d'espera, el diumenge dia 12 ens trobem els citats components a fi de realitzar la tan desitjada excursió.

A les 6 del matí, a la Plaça de l'Estació de Vilanova, uns amb cara de no haver dormit suficient, i altres amb cara de circumstàncies per un lleuger retard sobre l'horari previst, ens saludem i ens desitgem bon dia.

Ens dirigim a Santa Fe (punt clau del Montseny) passant per Vilafranca i en direcció Girona ens

Anant a buscar el primer castell. Foto: Jordi Pons

endinsem a Sant Celoni, passem per Campins, i arribem al destí

previst. Un cop a Santa Fe i davant l'Hostal, veiem la seva silueta i sentim la sensació de trobar-nos davant les portes d'un petit i encantador castell.

Allí, al seu interior, animats per una de les seves estufes, assaborim uns entrepans i un calent cafè amb llet que ens fa despertar i preparar-nos per a la immediata caminada.

Ja als cotxes ens dirigim al pàrquing dels Ferreres, situat al Km. 27 de la carretera de Santa Fe a Viladrau. Distribuïts els cotxes als llocs adequats ens disposem a iniciar el nostre ascens.

Situats a 1.163 m, creuem la carretera i ens endinsem en un espès bosc on podem deixar vagar

Grimpant i desgrimpant Castelletes. Foto: Jordi Pons

les nostres ments i saciar-nos amb el còctel d'olors i colors que la naturalesa ens facilita.

Un curt recorregut de plaer i ens trobem al Pla d'en Jep Xic, a 1.271 m, i a uns 35 min de la sortida. L'espessa boira, gelosa que les nostres retines puguin gravar la figura del Matagalls, no ens permet veure amb claredat aquelles vistes que en dies nítids fan recrear els plaers dels amants de la muntanya.

Sí que podem veure davant nosaltres les figures dels Castellets que, orgullosos, vigilen gran part del Montseny, cims continus que fan les delícies per a la pràctica de la grimpada. En el 3r Castellets, 1.542 m, podem contemplar un fantàstic horitzó, moments en què la boira ens permet veure a través de la mateixa una mica més i observem la senyalització del Coll de les Agudes, passem pels Llisos, a 1.657 m. i al nostre abast es troba el Coll de les Agudes, a 1.703 m.

Delectem la nostra vista i ens recreem en els moments realitzats de la grimpada finalitzada que si al principi semblava complicada una vegada realitzada pensem

Tram final cap al cim de les Agudes. Foto: Jordi Pons

que no ha estat tan difícil. 30 minuts més i ens trobem en el punt de destí: El Turó de l'Home. No podem prendre el refresc desitjat, perquè aquest dia el 'xiringuito' fa vacances.

Iniciem el descens: 13,30 h. Si l'ascens ha estat un plaer dins de l'esforç, el descens ha estat embriagador. Els arbres, desposseint-se de les poques fulles que els queden, ens mostren la seva nuesa i ens omplen el sòl d'estores que al nostre pas produeixen

un so desitjat i només gaudit en moments especials.

En el descens es produeixen moments en què cada component s'abandona als seus pensaments, absents, contemplant la meravellosa fulla caiguda o el bolet sembrat per la naturalesa.

Després de 50 min de descens ens trobem a la Font de Passavent; reunits els cotxes i després d'un tranquil passeig, davant nosaltres l'encantador Castell, al seu interior i rodejant la taula per evitar-ne una possible fugida, assaborim aquelles viandes que al llarg de la jornada i a poc a poc ens hem guanyat.

Així, que premièm el cos amb plaers quotidians i després de relaxar-nos i comentar la jornada, de nou un passeig, i un cop als cotxes ens dirigim cap a Vilanova on arribem al voltant de les 8,30 hores.

Una jornada meravellosa i el record d'aquella fotografia dels últims sospirs de la Tardor.

Miguel Ángel Martínez

Al pic de les Agudes 1703m. Foto: Jordi Pons

CASTANESA

Una nova sortida de la Secció de Muntanya segons el calendari previst. Aquest cop al Pic de Castanesa, un "quasitresmil" situat dins de l'Aragó, molt a la vora tant del Pic de Vallibierna com dels pics de Basibé i del Gallinero. El càmping de Baliera, ampli, modern, probablement ombrejat i saturat a l'estiu, va ser l'escollit per a passar-hi la nit. Poques tendes, donades les dates, 2 i 3 de desembre, i algunes caravanes que semblaven en permanent aparcament.

Vàrem començar a caminar, diumenge matí, cap a les 9, des de prop de la Palanca dels Vados. Prèviament havíem fet en cotxe una llarga aproximació, vall de Castanesa amunt. Noals i Fonchanina foren els petits nuclis

La colla descansant abans de la pujada. Foto: Clara Racionero

poblats que vàrem deixar enrere amb la seguretat de no poder-los

reconèixer si hi tornem d'aquí uns anys, un cop enllestides les projectades pistes d'esquí que enllaçaran la vall de Castanesa amb l'estació de Cerler. Un altre racó del Pirineu "convenientment desenvolupat" si el canvi climàtic no aconseguís impedir-ho.

Un desnivell de 1.300 metres era el que estava previst fer. Sense especials dificultats tècniques. La neu semblava força absent però les crestes blanquejades feien aconsellable carregar amb uns mínims estris: piolet, bastons i grampons.

Tot pujant vàrem passar per un indret anomenat "les Aigüetes" des d'on vam girar en direcció oest. Seguíem avançant, seguíem pujant ...però la progressió era

Panoràmica del Castanesa. Foto: Clara Racionero

lenta, més lenta del que havíem previst, malgrat l'excel·lent temperatura i els pocs núvols que a vegades ens amagaven els cims. La neu es feia més present conforme guanyàvem alçada. Més neu del que ens podíem imaginar des del punt de partida... i tova, molt tova. Potser les raquetes haurien resultat de primera... però no les portàvem.

Ja érem només a 100 metres del cim. Gairebé el podríem tocar amb les mans... però s'havia fet tard, ja eren tres quarts de dues de la tarda i començaven a saltar alarmes sobre la possibilitat que se'ns fes fosc abans d'arribar als cotxes. Va fer aparició la "síndrome Boumort": excitada sortida d'ara fa un any amb un tumultuós i precipitat descens. Discussions, dubtes,... i una votació informal. Resultat: 3 vots a favor de tirar enrere, 1 abstenció, 1 vot en contra i 1 vot neutral de la vocal de la sortida. Avall. Abandonem, un punt humiliats i/o tristos. Havíem comès, potser, un petit error: posar-nos a caminar a les 9 del matí en un dia de desembre. Poques hores de llum disponible i una neu tova i especialment difícil. Potser ens hauríem d'haver llevat en plena nit i fer la llarga aproxi-

Una altra panoràmica. Foto: Clara Racionero

mació en cotxe també de nit. Massa tard, en qualsevol cas. Avall, cap avall! La baixada tampoc va ser senzilla. En Salvador va tenir una recaiguda en la seva lesió del genoll. Això va alentir considerablement la marxa. Negra nit quan desmuntàvem les tendes al càmping. No hi podem fer res. Gairebé érem a l'hivern i les hores de llum són escasses. Un darrer ensurt: les botes d'en Salvador oblidades al bar del càmping.

Malgrat el petit fracàs un dia excel·lent. Amb bones vistes del

massís de l'Aneto i del Vallibierna i sorprenents avistaments de fauna (isards, trençalòs, perdiu i fins i tot una "família" de 16 senglars). Una imatge trista: un dels senglars abatuts per uns caçadors i transportat en una camioneta. L'eterna polèmica sobre aquesta estranya afició anomenada cacera.

Hi tornarem, a la vall de Castanesa. I ho farem amb l'esperança que la idea de les pistes d'esquí resti oblidada per sempre.

Miquel Bernadó

El cim del Castanesa. Foto: Clara Racionero

SERRA DEL PICANCEL

Serra del Picancel, fent cim al pic del Migdia (1.080 m) i al Salga Aguda (1.172 m), des del pont de Pedret (Berguedà).

Sortida organitzada a la Serra del Picancel (Berguedà) per la Secció de muntanya, el dia 7 de gener de 2007.

Durada de l'ascensió:

Unes 8 h en total.

Al final vam haver de córrer una mica per arribar al pont de Pedret amb llum de dia, al fer-se fosc tan aviat en aquesta època.

Condicions de la sortida:

Dia extraordinàriament bo, ni un núvol i amb la temperatura ideal per caminar.

Desnivell de l'ascensió: Uns 1.900 m

Participants: 8 participants, 7 de l'A.E.Talala i 1 de l'A.M. Berguedans

La Serra del Picancel és la primera barrera que el prepirineu berguedà aixeca per damunt de la plana per tots aquells que vénen del sud. Una serra construïda tota de conglomerat montserratí, d'estructura complexa, amb un fort contrast de vegetació entre l'obaga i la solana.

El seu cim més alt és el Salga Aguda, de 1.172 m, però la serra està formada per tot de cims secundaris alineats d'est a oest entre la riera de Merlès i el riu Llobregat. D'aquests, el més destacat és el pic del Migdia, de 1.080 m, que rep aquest nom perquè en aquesta hora central del dia projecta l'ombra sobre Vilada.

El Picancel també té un altre nom local: les Canals de Sant Miquel, que fa referència a la presència a

la serra de l'ermita de Sant Miquel de les Canals i a una topografia molt accidentada, amb profundes canals separades per franges rocoses que, sovint, són inaccessibles.

Aquestes canals profundes i estretes, juntament amb les parets curtes però verticals de conglomerat que impedeixen el pas en molts indrets, és el que va convertir una sortida que semblava matinal en una caminada de prop de 2.000 metres de desnivell. I és que els camins són revirats, i pugen i baixen contínuament per trobar els millors passos entre la roca.

Moltes vegades, per fer distàncies curtes cal travessar profundes bretxes.

Aquest relleu de penya-segats associat a una vegetació espessa, amb rouredes seques i alzinars al vessant sud i boscos mixtos de pi roig i caducifolis al vessant nord, el van aprofitar molt bé els maquis després de la guerra civil per buscar-hi refugi i convertir la zona en una base guerrillera.

Per conèixer la serra, vam idear un itinerari circular que començava al pont medieval de Pedret, sobre el riu Llobregat. Aquest lloc és d'accés còmode al trobar-se situat tan sols a 3 quilòmetres de Berga per la pista asfaltada que baixa cap al riu Llobregat. A més, es tracta d'un pont gòtic realment bonic.

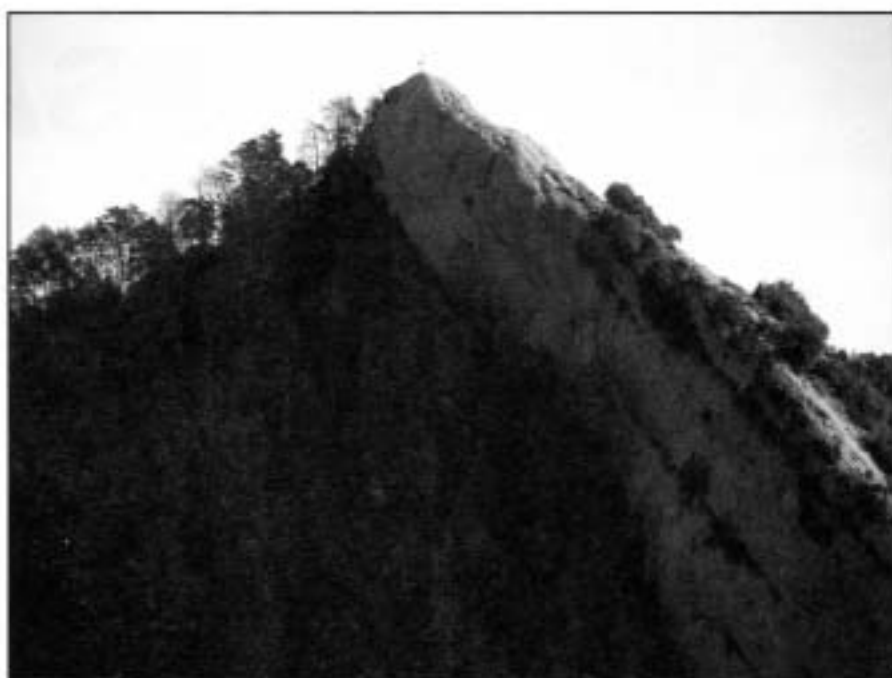
L'ermita de Sant Miquel de les Canals. Foto: Joan Gasóliba

Aquest dia, de bon matí l'aire era bastant fred i, per entrar en calor, vam pujar d'una tirada fins a l'església pre-romànica de Sant Quirze de Pedret, construïda durant el segle VIII.

Després el camí segueix una torrentada i amb una forta pujada ens va deixar prop de la carena, a Sant Miquel de les Canals, on vam aprofitar l'excusa de visitar l'ermita del segle X per fer una petita aturada i recuperar forces de cara al dia llarg que ens esperava.

Un petit error anant al pic del Migdia ens va obligar a fer una mica de volta, però finalment hi vam fer cap, aprofitant per esmorzar. Des d'aquest cim, destacat damunt del poble de Vilada, la vista és espectacular sobre el Catllaràs i tot el prepirineu berguedà: serra de Queralt, Rasos de Peguera, serra d'Encija, Pedraforca i serra del Cadí.

Vam continuar l'itinerari baixant per una de les canals a buscar el millor pas que ens permetés remuntar una altra canal que porta al cim següent: el Salga Aguda, punt principal del Picancel. Aquesta volta et fa baixar i pujar més de

Serra del Picancel. Foto: Joan Gasòliba

600 m de desnivell, però ens va permetre gaudir del fet de trobar-nos dins d'aquestes magnífiques canals de les obagues del Picancel.

El cim val la pena tant per la darrera pujada per una carena fàcil però aèria, com per la vista des del cim, semblant a l'anterior però molt més oberta cap a la plana de Vic i el Pirineu Oriental. D'aquí, la tornada la vam fer en direcció al monestir de Sant Pere de la Portella que el temps just no ens

va deixar visitar. La ruta va continuar travessant un parell de carenes cap a la casa de Mascaró, i retornar finalment al riu Llobregat passant per la casa de Bosoms.

Una ruta llarga i interessant on, a força de pujar i baixar, vam aconseguir d'entendre les peculiaritats d'aquesta serra que marca clarament la fi de les planes de la Depressió Central i l'inici del Prepirineu.

Joan Gasòliba

Tot el grup. Foto: Joan Gasòliba

Bibliografia:

Catllaràs-la Quar. Dacid Aloy i Maria Mercè Lleó. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

El Berguedà. Itineraris de descoberta. Josep M. Rossinyol i Locubiche. Llibres de Muntanya, 9. Farell Editors.

L'Alt Berguedà. Xavier Losantos, Pere Robert, Raimon Rovira. Col·lecció Azimut, 76. Cossetània edicions.

TOSSAL DEL GRILLÓ

11 de febrer de l'any 2007

Excursió circular: Paüls – Montsagre de Paüls – Tossal d'en Grilló – Montsagre d'Horta – Coll de la Gilaberta – Paüls.

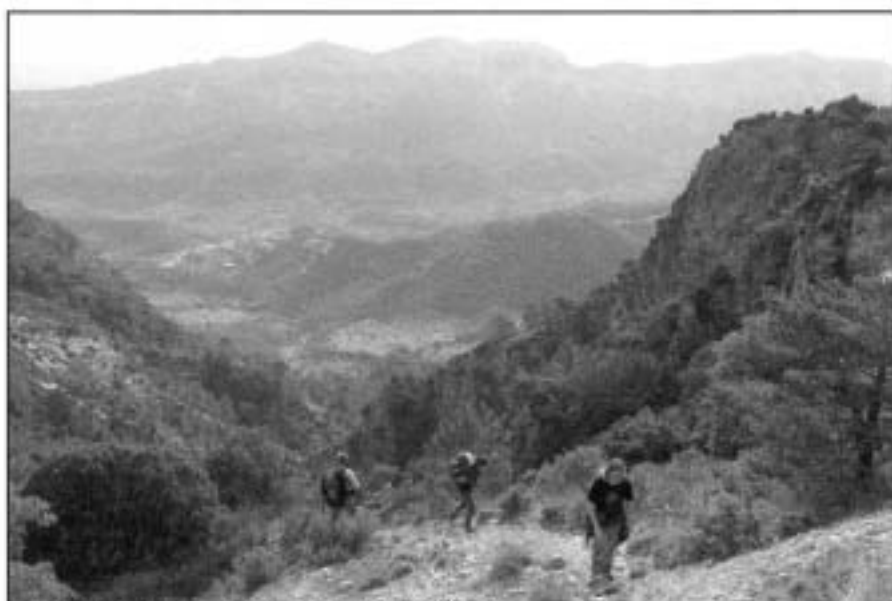
Durada: unes 7 hores

Desnivell: +700 m, -700 m aprox

Talaiencs: Marta Estrada, Joaquim Lleida, Jordi Martí, Arcadi Pejuan, Jordi Pons, Montse Alsina, Xesca Ribas, Xavi Martorell, Nati Salvadó, Mª Cinta.

Tot i l'absència del vocal de la sortida per malaltia lleu, gràcies a una bona ressenya de l'Enric de Ca les Barberes de Paüls, vàrem fer un bonic itinerari circular des de Paüls similar al que havia preparat en Salvador. Temps variable amb vent a estones, i temperatura anormalment alta.

Sortim de la part inferior del poble de Paüls, pugem pels carrers in-

Arribant a la Bassa del coll Roig. Foto: Jordi Pons

clinats cap als peus del castell, i al costat del cementiri. Passem pel costat dret del cementiri, i just aquí trobem un primer pal de ferro que assenyala cap a l'esquerra a Horta de Sant Joan, nosaltres seguim a la dreta cap al coll de la

Gilaberta - Montsagre d'Horta. Just passar el pal, passat el primer revolt trobem una baixada, aquí ens entretenim uns moments. Si ens orientem cap al nord-oest, just enfront nostre tenim el barranc que baixa del Montsagre (és per on hem de pujar), a la part dreta del barranc la Mola Grossa, a la part esquerra la Mola de l'Atans, (per fer aquesta excursió hi passarem pel darrere), i al costat tenim la Punta de l'Aigua, el Coll de la Gilaberta li queda als peus, que serà per on tornarem.

Seguim el camí aproximadament a uns 600 metres, i trobem un altre pal (en aquest punt és on quan vinguem de tornada retrobarem el camí). Agafem direcció Montsagre d'Horta tot i que primer trobarem el Montsagre de Paüls. Just agafar el desviament trobem marques vermelles-blancues de GR,

Deixant la Mola Grossa enrera. Foto: Jordi Pons

Dalt del Tossal d'en Grilló. Foto: Jordi Pons

les seguim, i al poc creuem el barranc que porta l'aigua que ve del Morella.

A partir d'aquí, iniciem una dura i constant pujada, que ens ha de portar al Montsagre de Paüls, però abans passem pel Tormassal, una raconada encisadora, amb una paret vertical de pedra llisa d'uns 40 metres.

Continuem la pujada i, arribant a dalt, a la nostra esquerra tenim la cova del Bosc Negre, per després arribar al Montsagre de Paüls, on val la pena de parar-se a descansar i observar el preciós paisatge que tenim al davant. Hi trobem una font. Es diu que en aquesta aigua, si hi deixes un tros de carn en remull, al cap d'una estona l'aigua s'ha menjat la carn. A la part esquerra tenim uns pins grossos amb una tauleta de pedra, i a la dreta una petita cova-refugi. Hi ha un altre pal senyalitzador. Aquí (tal com ja ens havien advertit) busquem durant una estona sense èxit el Forat de la Finella i la grimpada cap a la Mola Grossa.

Pugem per la part dreta de la font seguint un petit corriol i les marques de GR que hi ha. A uns 15 minuts trobem un petit llac, "la Bassa del Coll Roig", al seu costat hi ha una pista forestal que seguim a l'esquerra cap amunt (si

la seguim cap avall és la pista forestal que puja per una banda de Prat de Comte, i per l'altra de Paüls). Al final de la pista hi ha una caseta de vigilància de focs dels forestals, i just al damunt el piló, el Tossal d'en Grilló (1076 m). Arrecerats on no bufa el vent fort ens hi estem una estona, damunt el tallat de roquer d'uns 200 metres, i amb una vista preciosa.

Seguim, sense tornar al Montsagre de Paüls, deixem la caseta dels forestals, i a baix al primer revolt hi ha una cresta de roquer. La seguim per la banda fins al final on agafem un sender que fa cap al Montsagre d'Horta. Un cop arribats, ens deturem breument a la font, i seguim els senyals grocs-blancs de PR que marxen per una petita pujadeta, (si els se-

guíssim de baixada cap a la dreta, ens portarien al "baixador d'en Valero", per anar a Horta de Sant Joan, i encara que no ho sembla que es pugui baixar per aquí) i anem cap al coll de la Gilaberta on hi ha un petit corriol. El seguim, tot i que els senyals grocs-blancs de vegades no es veuen. Seguint el camí cap a l'esquerra arribem al coll de l'Atans, i a baix a la nostra dreta veiem el mas de les Crevetes de Lloà (hi ha una cisterna amb aigua, al costat del barranc abans d'arribar al mas). A la nostra dreta, la Punta de l'Aigua, i al seu peu, el coll de la Gilaberta on trobem un altre pal de senyalització. Seguim direcció Paüls, pràcticament tot el camí de tornada és de baixada, però compte, el primer tros és d'un pendent molt fort. Anem baixant. Passem la cova la Síria, (hi ha un mur al davant on els pastors hi deixaven el bestiar) passem per la font del Monjo, i per una petita finca cercada per evitar destrosses als conreus de la cabra hispànica. Seguint el camí trobem una pista de terra, i als 10-15 minuts trobem el racó i la font del Morella. Continuem el camí que ens porta al poble de Paüls, i aproximadament a 1 km, arribarem al punt on quan hem marxat, hem dit que retrobaríem el camí.

Jordi Pons Corbella

Text basat en la ressenya de l'Enric Povill de Paüls.

Tota la colla al cim del Tossal d'en Grilló. Foto: Jordi Pons

CTRA. LA RIERA DE GAIÀ- TARRAGONA

28a etapa : Ctra. La Riera de Gaià – Font i castell de Santa Margarida – Pedrera del Mèdol – Santuari de la Verge de Loreto – Tarragona; 17,76 Km; 71 participants; 11 de juny de 2006

La crònica d'aquesta etapa ja hauria d'haver estat publicada a la darrera edició de la nostra revista, però com que no hi va haver cap escriptor voluntari, em toca fer-ho en aquesta ocasió per poder seguir la continuïtat dels relats d'aquest llarguíssim GR-92.

I ja ens teniu a quarts de set del matí a la plaça de l'estació, triant un dels dos autocars llogats per acompanyar la tropa senderista. I som-hi per l'autopista per anar a sortir just a la carretera que va a la propera Riera de Gaià. Allí mateix ja ens retrobem amb el nostre sender mediterrani, i encara no

havia recollit tothom les motxilles de l'autocar que ja n'hi ha que comencen a caminar i seguir l'itinerari. Ben aviat són engolits pel gruix dels caminaires.

Passem paral·lels a pocs metres de l'autopista A-7, i evidentment ens acompanya l'intens brogit del trànsit dominical, tònica que es mantindrà en bona part del trajecte. Només faltava que aquell camí comencés encaixonat entre dues filades de tanques metàl·liques, l'una la de l'autopista i l'altra a la banda dreta pertanyent a una granja d'estruços. Una estona més tard veuríem la masia que regenta aquesta granja i també un altiu molí de vent que destacava de lluny. Seguiríem l'itinerari fins a tocar carretera, mentre a la dreta queda el poble de Riera de Gaià; poc després salvem aquest riu per un pont, i tot seguit, sense

aturar-nos, entrariem a la urbanització El Castellot.

Una bona pujada ens deixarà al reagrupament per a la pausa de l'esmorzar al peu d'un gran dipòsit d'aigua i més enllà la font de Santa Margarida. Alguns remugaven amb veu baixa per no poder prendre's un cafè o un tallat després de cruspir-se l'entrepà, en no haver parat davant d'un bar. Finalitzada la pausa, ens acostem al proper castell de Santa Margarida, més conegut en aquella contrada com el Castellot. Aquest castell – ara enrunat, de nom històric, dit de Montoliu, va ser malmenat durant la guerra del francès, i fou propietat de la família Claramunt, els quals apareixen com a senyors de la fortalesa en diversos documents dels segles XII i XIII.

Una passejada entre les runes i un munt de fotos, ja que aquell lloc enlairat ens permetia gaudir d'una extensa panoràmica, destacant sota nostre sobretot el poble de Riera de Gaià, on sobresurt el relleu de la seva església parroquial, encara que també crida l'atenció un gran viaducte d'obra que forneix la ja extingida via del tren Roda – Reus, el qual unia La Riera, la Poble de Montornès i el Catllar. El viaducte forma part dels deu ponts construïts ara fa 122 anys, o sigui acabats el 1884, pel pas del ferrocarril.

A l'altra banda de l'autopista es podien veure els pobles de Ferran

Esmorzar a la font de Santa Margarida. Foto: Josep Blanes

i d'Altafulla, així com la costa de Torredembarra a Tamarit. El camí de baixada ens portaria fins a connectar amb la pista de servei de l'autopista A-7, la qual seguiríem de forma paral·lela i de nou ens torna a acompanyar el brogit dels vehicles. Fariem cap a l'àrea de servei del Mèdol, accedint a aquest recinte de l'autopista a través d'una porta. Travessant l'àrea, l'itinerari continuava per una pista amb xiprers a banda i banda, fins que després d'una bona estona de camí es va arribar a un aparcament d'on es derivava cap a la Pedrera Romana del Mèdol, proper i potser principal objectiu d'aquesta etapa.

Aquest gran esvoranc encastat a la muntanya ens mostrà un dels paratges més singulars del nostre patrimoni històric. Tot i que ara és un lloc – de considerables dimensions – recobert de pins de bona mida, fou una de les pedres més utilitzades en l'època romana de l'entorn de Tarragona. La pedra és una lumaquel·la micènica de color groguenc daurat, que és molt fàcil de treballar, per la qual cosa en els moments de màxima activitat constructora a la Tarraco imperial se'n van arribar a extreure més de 50.000 m³. L'esmentat esvoranc té unes dimensions de més de 100 metres de llargada per uns 50 d'amplada

Monolit del Mèdol. Foto: Josep Blanes

Panoràmica del Mèdol. Foto: Josep Blanes

i encara varem poder contemplar les empremtes ocasionades a les parets que conformen el perímetre de la pedrera, en extreure els grans blocs verticals. Com a mostra, al centre de la pedrera s'aixeca un notable monòlit de pedra no excavada, d'uns 13 metres d'alçada, i que testimonia la gran capacitat d'organització i enginy dels romans en l'extracció d'aquells carreus amb mitjans manuals.

Va ser una visita excel·lent i varem resseguir tots i cadascun dels racons d'aquell indret, fotografiant l'històric paratge, però tot seguit tocava continuar l'itinerari previst. Seguiríem per l'exterior de la paret de tanca del recinte de la pedrera fins arribar a la inevitable autopista, la qual creuaríem per un pont i seguiríem per l'altre costat i sense abandonar-la, així doncs, si abans la teníem a l'esquerra ara la teníem a la dreta. Per sort ens acompanyen algunes pinedes, però també anem a parar a una urbanització. Mica en mica ens allunyem de l'A-7 i de la urbanització i ens fem en una agradable zona de pineda, coneguda com els Boscos de Tarragona, insòlit paratge per on discorre aquell retorçat camí. Entre bifurcacions i canvis de camí, ens varem dirigir resolutament, ja al final, per una redreçada pujada

asfaltada fins arribar al Santuari del Loreto, comptant que el GR voreja el recinte i la seva entrada fou optativa, però tothom va fer-hi cap.

Però aquell santuari, encara que bastant popular a la comarca, destil·lava un aire que ens recordava temps passats. Només ens faltava haver vist, en arribar, una hèlix d'avió com a monument militar a la seva patrona la verge del Loreto, i a continuació llegir els rètols damunt la porta de l'església en castellà, per més tard acabar-ho d'arrodonir una estrident megafonia exterior que ens convidava a la missa en castellà, a la qual s'afegia un sermó de pur estil carca, fent que molts dels caminaires ens miréssim amb complicitat i sense dir res ens preguntéssim si en aquella església havien arribat al segle XXI.

Temps just de descansar i beure aigua i fugir d'aquell lloc cap a la font i el mas del Llorito, i seguir fins que s'uneixen el GR-172 i el GR-92, ja a les envistes de la ciutat de Tarragona. Després d'un quart d'hora de camí a ple sol arribàvem davant el cementiri tarragoní on finalitzava aquesta etapa. Ben a prop retrobaríem els nostres autocars i de seguida cap a casa a dinar.

Josep Blanes

CAMBRILS- L'HOSPITALET DE L'INFANT

**Cambrils-Miami Platja-Platja
Cristal-L'Hospitalet de l'Infant;
15,2 km; 84 participants; 19 de
novembre de 2006**

Aquesta etapa, uns 15 quilòmetres, va ser recorreguda pels senderistes talaiecs durant el llarg matí del diumenge 19 de novembre, en un tebi i discretament assolellat dia de tardor. Sortírem de Vilanova a les 7 del matí, i després d'una hora i mitja de viatge per autopista, ens posàrem a caminar cap a dos quarts de 9.

Abans de la 1 ja érem tots on ens esperava l'autobús per tornar a Vilanova, on arribàrem a quarts de 3 del migdia. Tot plegat, menys de tres hores i mitja de ruta a ritme tranquil, si descomptem les parades per esmorzar i de reagrupament. És una etapa amb pràcticament un desnivell zero, que es fa gairebé en la seva tota-

Travessant la riera de Montbrío. Foto: Agustí Poch

litat a ran de platja i en gran part caminant per sobre mateix de la sorra. Això pot resultar una mica cansat per a algunes persones; d'altres en canvi, van trobar estimulants, refrescant i divertit, descalçar-se i anar mullant-se els peus sempre que era possible.

Només es deixa de vorejar el mar per creuar la macrourbanització esdevinguda poble de Miami Platja, al mig de l'etapa (la ruta s'eleva 10 metres per sobre el nivell del mar!). La resta és un agradable passeig per platges solitàries... al menys en aquesta època de l'any.

El fet de fer el trajecte a peu i vorejant la costa per la sorra permet apreciar un litoral encara una mica salvatge, amb la vegetació de matoll baix una mica "desgavellat", propi del litoral mediterrani. Les platges i cales més o menys llargues alternen amb passatges rocosos de penya-segats, no massa alts i amb força pins. I sobretot, les reines del litoral mediterrani: les rieres, que omplen de vida el petit hàbitat per on passen.

Vam iniciar la ruta a la riera d'Alforja (a Cambrils), i després vam

La desembocadura de la riera de Riudecanyes. Foto: Agustí Poch

travessar la de Montbrío i la de Riudecanyes.

Curiosament, a partir d'aquí (quilòmetre 4) començaven les urbanitzacions a l'hora que desapareixien misteriosament les rieres: una urbanització abandonada sense nom, la urbanització Montroig Badia, la Guardamar...

També, abans d'arribar a Miami Platja (quilòmetre 10), es passa per un parell de càmpings que - com a mínim fora de la temporada d'estiu - deixen veure una mica més el paisatge que el ciment de les urbanitzacions.

Després de travessar Miami Platja per carrers una mica enlairats des d'on es poden contemplar boniques vistes al mar, es torna a baixar i es continua per la platja (quilòmetre 13) passant per Platja Cristal (una altra urbanització). Poc abans d'entrar a l'Hospitalet de l'Infant, es travessa el riu Llastres.

Però no obstant pugui semblar que aquesta etapa és una successió ininterrompuda de construcció urbana, el fet és que durant el recorregut prevalen els moments de litoral verge.

Val la pena, això sí, fer-la fora de la temporada turística i gaudir del plaer furtiu de contemplar quilòmetres i quilòmetres de platges solitàries a la nostra tristament malmesa costa mediterrània.

Per sort, com a mínim al tram de costa catalana no s'han permès les urbanitzacions privades que acoten i tanquen platges. Tot i això, es fa urgent reivindicar la preservació natural, en forma d'espais protegits, d'un més ampli nombre de zones del litoral.

Montse Alsina

Vorejant la urbanització Guardamar. Foto: Agustí Poch

Més enllà de la Punta Porquerola. Foto: Agustí Poch

Torre de defensa a Miami Platja. Foto: Agustí Poch

L'HOSPITALET DE L'INFANT- L'AMETLLA

L'Hospitalet de l'Infant – Coll de Balaguer – Calafat – Sant Jordi d'Alfama – L'Ametlla de Mar; 17,1 km. 64 participants; 17 de desembre de 2006

Tot i la neutralització del tram comprès entre el Coll de Balaguer i la platja de l'Almadrava, que es va fer per tal de reduir el quilometratge, l'impressionant perfil de la Punta de les Rojales sembla ser que va espantar una mica el personal. El fet és que a les set del matí només érem 64 caminaires disposats a marxar cap a l'Hospitalet de l'Infant.

Després d'una breu passejada per l'autopista de la Mediterrània arribarem al passeig marítim de l'Hospitalet just quan el sol començava a treure el nas per l'horitzó: eren dos quarts de nou del

matí. Una vegada vàrem haver fotografiat aquest insòlit fenomen ens posàrem en marxa seguint la vora de la mar.

De moment el sender era planer però ben aviat, després de travessar el barranc de Cala d'Oques i passar per davant de la magna horterada del Temple del Sol ens començarem a enfil·lar pels temuts vessants de la Punta de les Rojales.

A mesura que ens enlairàvem la panoràmica es feia més espectacular i el vent bufava cada vegada més fort. Sortosament, en arribar al capdamunt de la Punta ens poguérem arrecerar sota la cresta de la serra i esmorzar amb relativa comoditat; eren tres quarts de deu. Davant, als nostres peus, s'hi estenia la magnífica i encara verge platja del Torn.

Un cop ben pascuts davallàrem vers el coll de Balaguer on ens esperava l'autocar per traslladar-nos fins la platja de l'Almadrava. Durant el curt trajecte motoritzat poguérem veure de prop el sinistre sarcòfag neutrònic de la central de Vandellòs. Retornats a la vora de la mar, quan ja eren prop de les onze del matí, continuàrem la caminada primer pel costat de la bonica platja de l'Almadrava i més enllà, després de travessar el barranc de Cap de Terme, per la urbanització de Calafat.

Malgrat que passàvem lluny del circuit motociclista que hi ha en aquest paratge, el brogit dels motors que hi corrien ens acompanyà durant una bona estona. Més enllà de la urbanització travessàrem la cala del mateix nom i vorejarem les minúscules platges que formen la bonica cala Trèvol.

Poc després vorejàvem la petita ria del port esportiu de Sant Jordi d'Alfama, un paratge bucòlic situat prop de la cala i del castell del mateix nom. A redós del castell de l'antiga orde militar de Sant Jordi d'Alfama vàrem fer una parada per reagrupar-nos i descansar; eren quarts d'una del migdia.

A partir d'aquest punt el recorregut fou un seguit de pujar i baixar per tal de travessar les diferents cales que anàvem trobant: la cala del Vidre, la cala Forn, les Tres Cales amb la

Pujant a la Punta de les Rojales... Foto: Josep Bienes

seva urbanització, la cala Mosques, la cala Torrent del Pi. En aquesta última vàrem fer un nou reagrupament que aprofitàrem per fer una visita de cortesia al Fartet, un petit peix en vies d'extinció que habita el petit estany que hi ha a la cala; eren quarts de dues del migdia.

Tot i que ja estàvem una mica farts de tantes pujades i baixades, encara haguérem de travessar la platja Xelin, la cala de l'Estany Tort, la cala del Cementiri i la Platja de Pixavaques abans no arribàrem al passeig Marítim de l'Ametlla de Mar, a l'entrada del poble, on férem un últim reagrupament per tal d'anar més o menys plegats fins la Plaça del Canó on finalitzava l'etapa; eren quarts de tres de la tarda.

Al l' hora de dinar, com sempre, uns anaren de restaurant i d'altres de carmanyola. Aquesta vegada, però, també va haver-hi diferències entre els del tovalló perquè mentre uns es conformaren amb el simple menú d'altres optaren per llegir les cartes que per cert eren asos. El tiberi fou abundós i llarg i van caldre algunes corre-disses per poder arribar a l' hora prevista al lloc on ens esperava l'autocar.

La tornada es va fer sense cap incident i abans de les set arribàvem a Vilanova.

Agustí Poch

La cala Mosques. Foto: Josep Blanes

Sortint de la platja de Pixavaques. Foto: Josep Blanes

L'AMETLLA- L'AMPOLLA

L'Ametlla-Port Oliver-Roca de l'illot-Platja del Morro de Gos-L'Ampolla; 16,6 km; 70 participants; 14 de gener de 2007

Com cada jornada vàrem començar per l'estació de la RENFE, o d'un altre nom que ara ja no sé; es diu ADIF? o d'una altra manera? A les 7 iniciàvem la marxa no sense alguna anècdota a destacar. Anàvem plens de gom a gom i un cotxe ens va seguir, en Jani i la Tina i l'Evèlia i tot el seu grup (no recordo els noms), perquè no cabien a l'autocar. Molta gent es va quedar a casa, no van arribar a temps d'apuntar-se, ja tot era ple.

El viatge semblava tranquil, —haig de dir que últimament sempre em semblen tranquils, ja que em poso a dormir— però un indicador, del munt de llumenetes que el xofer té davant, assenyalava que la

"cosa" de la temperatura (de no sé què) anava malament. Ens vam parar, i a revisar-ho! Després d'uns minuts semblava que havia baixat la temperatura i l'indicador va deixar d'indicar (valguin les repeticions, no sóc massa lletraferit) i seguïrem cap a l'Ametlla de Mar a veure els "caleros", que com se sap, és així com s'anomena els seus habitants. L'autocar ens va deixar exactament al mateix pàrquing del final de l'anterior etapa, a la sortida del poble, i vam començar.

El dia apuntava però hi havia núvols que no ens deixaven veure la sortida del sol. La temperatura era agradable. De seguida, després d'una lleugera pujada i vam veure una caleta, crec, d'en Pepo. Pel camí d'arran de la costa seguïrem cales i més cales, petites i no tan petites. El paisatge era més "verge" que el de l'etapa an-

terior de l'Hospitalet a L'Ametlla, però ens el recordava. Les cales podien ser arenoses, gravoses o simplement pedregoses. En una d'elles, la del port Olivet, vam esmorzar mentre vàiem un sol que era lleugerament aixecat sobre l'aigua. La platja era sorrenca i pedregosa a la vegada, els còdols eren arrodonits i foradats molts d'ells per les petxines, com els dàtils de mar que fan la feina de barrina per construir-se un cau. Alguns van recollir pedres, per les seves formes curioses.

Una d'elles va arribar a la meua mà i no puc desprendre-me'n ja que els "regals" no es poden regalar ni llençar, diuen que és mala educació. Algunes cales eren amagades i de difícil accés, o així ens ho semblava. Els camins que arribaven a la platja no vàiem d'on sortien i per tant l'accés ens semblava difícil. Això, però, és un dir, ja que nosaltres circulàvem pel camí de ronda i no vàiem ni la via de tren, ni la carretera que passaven prop nostre, i que només apareixien de tant en tant. Aleshores vàiem que no eren tant lluny. Entre aquestes cales alguna vegada trobàvem vegetació espessa, humida i esponerosa, i ens estranyava de veure-la tan prop del mar. El camí de ronda anava fent senderols que ens podien fer perdre la senyalització. Sovint ens portaven a espadats perillosos que queien a les rocalles on petaven les onades.

Un reagrupament es va fer en la Roca de l'Illot, un lloc bonic per

Una cala més. Foto: Agustí Poch

l'aigua neta, transparent i blava que ja la voldriem així per Vilanova. L'aigua envoltava una petita illa-península que dona nom al lloc. Nosaltres vam reposar entre pins. A l'illa també hi havia vegetació.

A partir d'aquesta zona, ja començàvem a queixar-nos. El camí no ens era planer; tota l'estona anava pujant i baixant, no molt, però eren persistents tant les pujades com les baixades i com que l'edat mitjana de la colla caminadora és de més de vint anys, només senties que els genolls grinyolaven. Bé, més ben dit, i anatòmicament parlant, les boques deien que els genolls grinyolaven. Aquesta apreciació crec que no és subjectiva sinó objectiva, ara potser m'equivoqui, però a mi també em feien mal els genolls. Vam passar alguns llocs amb noms que al meu entendre eren paradoxals: un estany anomenat Podrit, no m'ho va semblar. La Punta de l'Àliga, que fora d'uns xalets amb unes escultures d'àligues prefabricades, no semblava que mai n'hi haguessin.

Per noms també cal destacar la Platja de Moros on hi havia gent que buscava petxines. Ara, per ser políticament correctes, n'hauríem de dir platja d'àrabs o musulmans. D'aquí un temps també l'hauré de tornar a canviar si continua aquesta mania d'assignar a certs

La cala de Port Olivet. Foto: Agustí Poch
noms una categoria despectiva sense que en tingui.

A la Platja del Morro de Gos vam fer el segon reagrupament. Aquí hi arribàrem alguns bé i alguns amb el peu torçat de tantes pujades i baixades. Els primers en arribar van tenir temps de fer un vermutet ja que hi havia un bar obert, me'n vaig adonar al final i no el vaig poder fer. La platja on vam descansar era extensa i amb un illot del qual hi sortia un promontori; podria ser el que hagués inspirat el nom de morro, no ho sabem, però "si non è vero, è ben trovato". Seguiu la cala la Buena, petiteta, i ja vèiem pràcticament l'Ampolla i roques vermelloses del Cap Roig. Malgrat tot, vam haver

de passar moltes roques abans d'arribar-hi; recordo uns rocallis amb pendent cap al mar, que de llisos no en tenien res, però sí eren plans. Aquesta aparent contradicció es pot explicar per les roques calcàries de superfície molt rugosa "menjada" per l'acció de l'aigua de mar. Aquesta rugositat, quan les vores eren molt cantelludes, i els possibles clots amagats per les fulles seques de posidònia la feien perillosa alguna vegada. Cada cop trobàvem més cases i finalment entràvem a platges amb camins amples o carrers d'urbanitzacions que ens indicaven que érem més a prop de l'Ampolla. Hi entràrem evidentment pel "nord", i de seguida tots a dinar! La gana és l'últim que es perd.

Els grups de dinar es van anar fent per desitjos comuns, els de restaurant, els de pizzes i els dels entrepans o "bocates". Cadascú va quedar satisfet amb el seu cafetó, rebentat, tallat, herbetes o copa i cap a Vilanova. Abans de la tornada, els que van acabar més de pressa el frugal dinar, van fer una petita passejada i visita a l'Ampolla. La tornada no té res a destacar només confirmar les dormides bastant generalitzades del personal.

Baixant per un pas difícil. Foto: Agustí Poch

Josep Olivella

L'AMPOLLA- AMPOSTA

33a Etapa: L'Ampolla – Lligallo del Gànguill – Pont de la Casilla – Riu Ebre– Amposta; 16,0 km; 82 participants; 4 de febrer de 2007

Aquesta etapa transcorre pel Delta de l'Ebre, la zona humida més gran de Catalunya, que està formada pels sediments arrancats per les aigües del riu des del seu naixement fins a la desembocadura. El GR-92 voreja el seu límit amb la plataforma continental, seguint un canal fins al riu Ebre.

Passades les set sortim de Vilanova, i malgrat que ja es feia de dia la majoria va dormir una estona més. A dos quarts de nou ja baixem dels autocars a l'Ampolla i comença la caminada. Primer ens dirigim cap a l'avinguda Marítima Ramon Pons, que més endavant passa a ser la Ronda

Sortint de l'Ampolla. Foto: Agustí Poch

del Mar, superant trams en obres, que per cert, fins i tot en diumenge hi treballen. Després de vint minuts d'avingudes i passeigs, i deixant la platja de l'Arenal a l'esquerra, entrem al Parc natural del

Delta de l'Ebre i trobem el Canal Nou de Camarles, que pràcticament ja no deixem fins que arribem a Amposta.

Una mitja hora més tard, al costat d'una comporta i un sífo i dues masies, una a cada costat del canal, fem la parada per esmorzar. La masia de l'esquerra està mig abandonada, però conserva una figuera magnífica que convidava a seure amb comoditat per a recuperar forces, tot i que una escala de ferro abandonada i brossa escampada ens recorda que aquest indret no reuneix les mínimes condicions higièniques. La masia del costat dret té un pati tancat, adossat a la casa, ple d'animals: vaques, cavalls i gossos. Òbviament sorpresos per l'aparició inesperada d'un centenar de caminaires amb provisions, les vaques ens miraven amb

Esmorçant al costat del canal, prop de Camarles. Foto: Agustí Poch

curiositat, els cavalls nerviosos intentaven aproximar-se, però la tanca era un obstacle insuperable, i els gossos no deixaven de bordar per cridar l'atenció. Aquests animals mengen i beuen en tres o quatre banyeres que hi havia al pati, el que ja no sabem és si les utilitzen per a banyar-se al vespre.

Fet aquest esmorzar bucòlic, reiniciem la marxa seguint el canal, ara ja inseparable, i contemplant el paisatge una mica monòton del Delta, tot camps de conreus i tarongers. Als vint minuts ens trobem a la dreta, i una mica separada del GR-92, la població de Camarles, amb la imponent torre o castell del segle XII, que formava part de les fortificacions per defensar-se dels pirates, quan Camarles era un port de mar, abans de la formació de la plataforma del delta. És una torre circular massissa de pedra que s'ha restaurat recentment.

El següent reagrupament estava previst a Lligallo del Gànguill, on arribem en vint minuts. Abans el lligallo era un camí ramader, ara és una petita població al costat de la carretera. Una bona part de senderistes es va saltar aquest reagrupament; primer, perquè no llegeixen la descripció, i segon, perquè els temps previstos no coincidien amb els que estàvem fent i això ens va desconcertar.

Continuem una hora més, amb el canal al nostre costat i amb els conreus i els tarongers com paisatge i ja estem al Pont de la Casilla, on sí que fem el reagrupament previst, perquè hi havia uns bons bancs de pedra en una masia que convidaven a descansar, malgrat que no era una etapa feixuga, més que una caminada era un passeig.

Un cop descansats, només faltava una hora per trobar l'Ebre. Abans de la una iniciem la traves-

Seguint el canal. Foto: Agustí Poch

sa del llarg Pont sobre el riu. La barana del pont està en pèssimes condicions i necessita urgentment una rehabilitació, perquè hi ha zones en les quals els barrots no estan units al terra. Fins i tot està millor conservat el pont antic de 1921 que aquest de la N-340. Des del Pont podem contemplar unes magnífiques vistes del Delta, d'Ampostà i del massís dels Ports al fons.

A l'entrada d'Ampostà decidim avançar una hora la tornada perquè l'etapa ha resultat molt més curta del que estava previst en la descripció. Abans hem de dinar;

uns, com sempre, al restaurant; els altres a un parc o un jardí o una plaça per estar en contacte amb la natura.

Encara vam tenir temps per a una visita turística. Sobretot, per a contemplar l'impressionant vell pont sobre l'Ebre, inaugurat en 1921, obra d'Eugenio Ribera. A les quatre vam pujar a l'autocar per a tornar a Vilanova; potser va ser l'única pujada del dia, i abans de les sis ja érem a casa. Fins a la propera etapa, en la qual sí que hi haurà una forta pujada fins a la Foradada.

Jaume Esteban

Descans al Pont de la Casilla. Foto: Blanca Forgas

EL BARGALLÓ

Fa pocs mesos, per mitjà del nostre butlletí, l'amic Ignasi Mre MUNTANER va explicar de manera filològica la forma correcta de denominar aquesta planta dins la nostra demarcació territorial, car, tot i que bargalló i margalló són dues variants de la mateixa paraula, d'acord amb la informació proporcionada tant per ALCOVER com per COROMINES, en el Penedès històric hem de dir bargalló.

Ara em toca a mi demostrar que aquí, a casa nostra, des de sempre s'ha documentat com a bargalló. D'entrada, MUNTANER ja esmentava el fet que el cognom Bargalló era majoritari a Catalunya en un 94,46 % sobre només un 5,54 % de persones que es diuen Margalló. Puc afegir que el cognom Bargalló (aleshores es-

crit "Bargaioni") ja es troba en un document de l'any 1188 a Llinars del Vallès (ALTURO, "L'Arxiu antic de Santa Anna", doc. núm. 538, 1985).

Pel que fa a la nostra contrada, l'any 1228 es té notícia d'una senyora ribetana anomenada "Bargaianosa" (PARDO, "Mensa episcopal", doc. núm. 80), nom que amb grafia actual seria Bargallanosa, potser la muller d'un Bargalló, ja que en aquell temps les dones agafaven el cognom del marit en femení. L'any 1410, a La Geltrú hi havia el "mas d'en Bargalló", cognom d'un pagès que allí hi tenia una vinya (ORRIOLS, "Alguns aspectes de la Geltrú a la Baixa Edat Mitjana", 30 i 86).

Tots sabem que el bargalló és la palmera més abundosa del mas-

sís del Garraf i, tal com explicava Muntaner, fora del Principat, és a dir, en altres llocs de parla catalana, de la palma "chamaerops humilis" en diuen "margalló". Per a demostrar que aquí, en el Penedès, aquesta planta sempre s'ha dit bargalló, només cal observar la primera vegada que s'esmenta aquest vegetal com a nom de lloc: L'any 999, el límit de tramuntana de la Marítima d'Olerdola – nom que llavors tenia la nostra costa – es deia "ipso bargallone" (el bargalló), o sigui, un paratge que gairebé fa mil anys ja era conegut amb aquest nom (Diplomatari de la Catedral de Barcelona, doc. núm. 336). Avui sabem que aquest "ipso bargallone" correspon a l'actual pla de les Palmeres, límit del nostre municipi amb Castellet.

Per altra banda, l'any 1390 es firmà un pacte entre fra Bernat Ginesta, prior del monestir de Garraf i Jaume March, senyor del castell d'Eramprunyà, els quals assenyalaren una zona delimitada amb margenades i mollons en la qual la pastura seria lliure i seria possible fer llenya i collir "palmes e bargayons" (BAUCELLS, "Pla Almoïna", doc. núm. 536). Més ençà, en una crida del batlle d'Olivella de l'any 1592, es prohibia "carsejar (collir carç) i arrencar bargallons" (Arxiu Parroquial d'Olivella, Capítols, 6). I l'any 1687, altre batlle d'Olivella feia una nova crida on deia que no es podien collir "palmas, bargallons i carsos (plural de carç)" (Arxiu Parroquial

Alzavara i bargalló. Foto: Vicenç Carbonell

d'Olivella, Capítols, 10). En la primera concòrdia van escriure la paraula tal com la deien aleshores i en tots els tres casos es recorda que la seva collita era una activitat fins fa poques dècades perduda, ja que les palmes de bargalló servien bàsicament per a fer escombres. Això ho escrivia el vilanoví Papiol l'any 1790: "palmas silvestres de que se hacen escobas y espuestas (cabasos i senalles) en abundancia". Al l'Arxiu Comarcal del castell de La Geltrú hem trobat un document de l'any 1631 on diu: "Patent de Sanitat de Pau Miralles, barca Nostra Sra. del Roser i Sant Elm, carregada d'obra de terra, moles de molí i senalles de palma" (AMV, Reg. 3004), productes d'aquí que exportaven a altres indrets de la costa.

Els bargallons també es venien per a menjar. Així, en l'aplec de Sant Sebastià de Sitges, en sortir dels cultes religiosos, la gent comprava diferents productes, torrons, carquinyolis, esclopets i, sobretot, els més característics, els bargallons: "Per Sant Sebastià, bargallons i dards", en clara al·lusió als bargallons que produïen uns fruits que es trobaven dins d'unes violes. L'any 1920 només quedaven dues parades de venda de bargallons (MONTGAY, La Xermada, núm. 11, tardor 1999). Tenim notícies que el bargalló és conegut com a nom de lloc, o com a cog-

nom, en molts municipis penedesencs: en "Bargayó" (1497) i el puig i la cometa del "Bergayó" (1515) a Albinyana; "puig Bargalló" (1696) a La Bisbal, límit del mas Tarragó amb el mas Llagostera; nom d'una partida de Bonastre (1994); "collo de

(1989); Sant Esteve Sesrovires (1857); "Ramon bargayó de la Bleda" (1434) a Sant Martí Sarroca; Sant Climent de Llobregat (1559); "Raymundus Bargayó" (1363) a Sant Martí Sadevesa (Terrassola); Guillem "Bargayó" (1385) i Pere Bargalló (1599) a Vilafranca; "Toni Bargalló" (1680) a Vilobí; Miquel Bargalló a Vilanova (1795); "corral del Bargalló" (1893) i, finalment, tenien fama els "torrons de la Bargallona" (segle XIX) de Sant Quintí de Mediona.

Per acabar, en la I Trobada d'Estudiosos de Garraf, celebrada el 27 d'octubre de 1989 al Palau Maricel de Sitges, es va presentar un treball de Xavier PARELLADA i VILADOMS, del Servei de Protecció de la Natura de la Generalitat de Catalunya, que portava el títol de "Introducció a l'estudi del bargalló (*Chamaerops humilis*)", on començava dient "El bargalló és, sens dubte, un dels símbols més carismàtics del massís de Garraf, tant pel seu aspecte exòtic, com per

ser pràcticament el seu límit septentrional de distribució". En el seu estudi, dividit en quatre apartats, en cap cas va fer servir el sinònim "margalló".

Després d'aquestes dades documentades no hi pot haver cap dubte.

Vicenç Carbonell Virella

Bargalló d'Olivella. Foto: Vicenç Carbonell

Bargalló" (1570) i mas Bargalló (1553) a Cunit; "Joan Bargalló del Racó" (1736) a Gelida; mas d'en Bargalló a La Geltrú (més amunt ja hem dit any 1410); "Pere de Bargalló" (1435) a Olesa de Bonesvalls; "Ferrer Bargayoni" (1296) a Olivella, que donà nom al mas Bargalló des de l'any 1334; Can Bargalló a Ribes (1989); can Bargalló a Sant Llorenç d'Hortons

UN MITE CASTELLANO- ARAGONÈS

Cada estiu es posa de manifest un fet concret i molt especial, com el que ha passat dins dels programes de la Tele tot buscant la pretesa platja madrilenya o del Mar de Madrid, mite que fa anys que dura, unes vegades amb més virulència que altres.

Se sap i s'accepta que és un mite inútil o inabastable, el fet de buscar un mar a Madrid, on fins i tot el riu Manzanares volgueren transformar en dit mar. Però el mar es troba a molts quilòmetres de distància, i encara avui dia cada estiu es reclama d'una forma o altra el citat Mar de Madrid. Hi ha una raó molt concreta que prové d'època migeval, procedent en concret de Castella i Aragó, i conservada a través del temps. Aquesta parteix de quan els comtes, reis i emperadors peninsulars de l'època de Ramon Berenguer IV i el seu cunyat Alfons VII de Castella (casat amb una *Berenguela* tal com l'anomenaven els castellans, germana de Ramon Berenguer) tractaren el problema de repartiment de les terres a conquerir en aquell temps, que es trobaven en mans dels àrabs. Però abans d'arribar a aquí, caldrà esbrinar alguna cosa més com a mena d'introducció.

Quan vingueren els àrabs a la Península per ajudar a la reconquesta per part dels visigots descendents del rei Wamba, cridats pels fills d'Ègica, Witiza i Oppas arquebisbe de Sevilla, per tal de recuperar el poder que havien

perdut en ser imposat per un Senat visigot com a nou rei a Roderic (veritable descendent visigot), ja que els àrabs no vingueren aquí pel seu compte i risc com s'ha escrit en més d'una ocasió.

Una de les famílies que estaven d'acord amb l'ajut dels àrabs, i que els ajudaren en gran mesura, tot prenent part en la batussa de la reconquesta, foren els Cassius navarresos, els quals prengueren el nom en àrab de *Banú Qasí*, i es batejaren tot adoptant noms àrabs, com el de Musà, Mutarrif, Ismà'il, etc. (vid *Banú Qasí* a *Gran Encl. Cat.* 4-148, entre altres). Aquells ajudaren *Musà ibn Nusayr* quan aquest vingué a la Península per iniciar la reconquesta a favor dels visigots del sud, però quan conqueriren la ciutat de Saragossa foren cridats pel califa de Bagdad, protector d'aquesta ajuda àrab per tal de veure de què es tractava.

Musà ibn Nusayr deixà el seu fill *'Abd al-'Aziz ibn Musà* al lloc seu, i els citats Cassius i Musà anaren a Bagdad a presentar els deguts respectes. A partir d'aquí els Cassius, o més concretament els *Banú Qasí*, feren de les seves a la vall de l'Ebre i lluitaren unes vegades contra els mateixos cristians i altres contra els seus protectors, els àrabs, fins al moment en què s'arribaren a titular els *Quarts reis d'Espanya*, governant tota la vall de l'Ebre fins a Lleida. Un d'ells, el muladí de nom *Ismà'il ibn Musà*, que esta-

va instal·lat a Lleida, fou qui ferí de mort el comte de Barcelona Guifré I l'any 884. Tot aquest procés, però, s'oblida amb el temps fins al voltant dels anys 929-30, quan aquesta família desapareix i els supervivents refluïxen vers el cristianisme, segons es diu, cal però no oblidar-ho.

Més tard, durant l'època dels germans Pere I (+1104) i Alfons (+1134), fills de Sanç Ramir d'Aragó, a la mort del segon, aquest deixà tot el regne d'Aragó als ordes militars del Sant Sepulcre, de l'Hospital i del Temple (es conserva el document), cosa que provocà un gran enrenou entre els magnats aragonesos especialment i l'Església, ja que era normal que un rei fes deixes a favor de la religió o a dits ordes, però no tot un regne, i el seu testament, tot i que es podia considerar vàlid, fou derogat.

Segurament el motiu forassenyat de dit testament fou el gran fracàs que tingué amb el seu casament amb Urraca, filla d'Alfons VI de Castella. Posteriorment, els historiadors aplicaren a Alfons I d'Aragó el sobrenom de *el Bataller*, ja que es va moure molt, lluità molt, tot conquerint però abandonant molts indrets, especialment molts indrets de la serrallada del Maestrat. Aquest aspecte ens demostra dues coses: una és l'ordenació de lleis o normes fetes a favor de los *Fijosdalgo*, que els permetien fer el que els semblés, com per exemple anar a la

El riu Manzanares o mar de Madrid. Foto: Arxiu

guerra o no, transformant-los d'aquesta forma en pirates guerrers, molt a l'estil àrab, (mentrestant, en aquesta època els Usatges de Barcelona ja funcionaven com els d'un veritable Estat-Nació), i segonament demostra per la dita causa que era un rei amb molt poc exèrcit, i com a tal només podia fer això, guerrear i abandonar, però es detecta al mateix temps el fracàs del seu casament amb Urraca de Castella, junt amb el seu testament. Poc més tard, Ramon Berenguer IV es casà amb Peronella d'Aragó, filla de Ramir II d'Aragó, i aquest hagué d'ajudar a restablir i a satisfer als ordes militars i a l'Església a causa de la derogació del testament d'Alfons dit el Bataller, pel qual havien hagut de deixar, dits ordes, la part que els pertocava

del regne d'Aragó per altres terres i dominis en altres indrets, sovint amb conquesta prèvia als àrabs.

La cosa, però, no acaba aquí. Molts aragonesos més favorables a Castella que no pas a Catalunya continuaren fent la guitza soterradament i el problema es troba en el fet del repartiment de les terres a conquerir als àrabs, on entre una cosa i altra, Aragó, igual que Castella, per raó del seu egoisme molt particular, quedaren -jo diria que quasi sense adonar-se'n i amb poca visió política- encerclats dins del propi territori sense contacte amb el mar. És per això que encara busquen el Mar de Madrid que representa la capital de les dues Castelles, es per això que encara reclamen las

libertades de Castilla o les de los *Fijosdalgo*, avui Hidalgos, en què podien fer el que els vingués en ganes, molt a l'estil àrab, ja que Castella conserva encara molts costums, paraules i fets d'aquest origen, quasi tants com Andalusia.

Així doncs, la busca del mar de Madrid no és una faula, és un fet barrejat amb el fracàs de la seva política antiga, on tant Castella com Aragó quedaren tancats de cara al mar a causa d'un egoisme molt propi d'ells, i amb poca visió política d'aquells moments. No és gens d'estrany, doncs, que encara busquin el Mar de Madrid, o que aparegui com per casualitat.

Antoni Ferrer

c/. CAPUTXINS, 36
VILANOVA I LA GELTRÚ

ELS VOSTRES RODETS
FOTOGRÀFICS REVELATS EN 1H

VIDRES VILANOVA

roure

TALLER D'ALUMINI I VIDRE

Av. Eduard Toldrà, 73
Tel. 93 893 61 34
Fax 93 811 51 94

OFICINES I VENDA

Pare Gari, 41 - Sant Onofre, 45
Tels. 93 893 15 92 - 93 893 87 07
Fax 93 893 17 99

INTER SPORT OLARIA

TOT PER A L'ESPORTISTA

A Vilanova:
Pl. Soler i Gustems, 5
Francesc Macià, 50
Francesc Macià, 101

A Vilafranca:
La Parellada, 18

Al Vendrell:
Àngel Guimerà, 32

A Sitges:
Sant Francesc, 18

Intersport Olaria us ofereix un bon assortit de botes, motxilles i sacs per a tot tipus d'excursió i senderisme. Amb el suport de les marques

McKinley
Alpina
Boreal

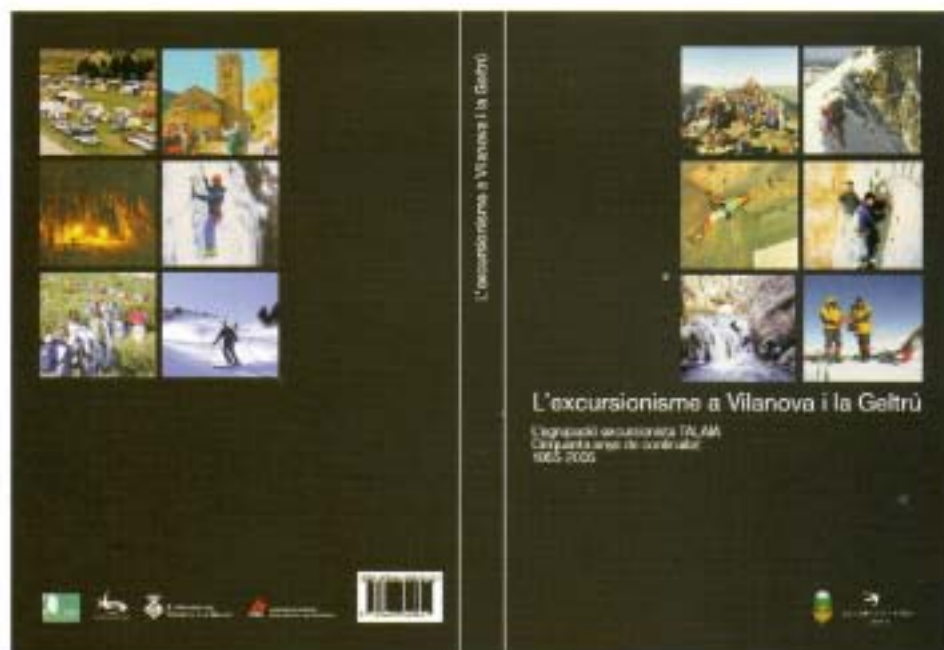
Ferrino
Atomic
Chiruca

Salomon
Rossignol
Petzl

Trango
Columbia
Descente

que et garanteixen un bon material per a cada ocasió.

I a més, durant aquest mes, els socis de La Talaia us podeu beneficiar d'un 10% de descompte en els articles de muntanya.

LA HISTÒRIA DELS CINQUANTA ANYS DE L'AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

REUNIDA EN UN LLIBRE, QUE RESUMEIX TOTES I CADASCUNA DE
LES ACTIVITATS REALITZADES DINS D'AQUEST PERÍODE,
EL QUAL ÉS SENSE CAP DUBTE EL MÉS RIC I FECUND DE TOT
L'EXCURSIONISME VILANOVÍ.
ÉS UNA OBRA QUE NO POT FALTAR A LA VOSTRA BIBLIOTECA

La Junta Directiva d'aquesta entitat, convida a tothom, socis i amics excursionistes a l'adquisició d'aquest llibre.

Per als socis ja hi ha una oferta preferencial de pre-compra pels 100 primers exemplars.

Després de la data de presentació, socis i públic en general, podran adquirir-lo tant a la Secretaria de la Talaia, com a les llibreries, o també a l'editorial El Cep i la Nansa.

Per qualsevol aclariment podeu trucar al 93 893 12 57, de 7 a 9 del vespre.

Ríndete.
Estás
rodeado.

Ya no tienes excusas
para equiparte con
Trangoworld
por completo

Las prendas técnicas, accesorios, complementos y mochilas Trangoworld son el fruto de una investigación permanente en materiales y ergonomía. Nuestra experiencia, junto con los test de reconocidos alpinistas y aventureros, son el perfecto banco de pruebas para ofrecer una total satisfacción a los usuarios de nuestros productos.

Por muchas razones.

www.trangoworld.com

trangoworld